

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Odonis, primi Abbatis Cluniacensis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

VITA S. ODONIS PRIMI ABBATIS CLVNIA
 CENSIS, EDITA A IOHANNE MONACHO ITALO, EIVS
 discipulo, qui in Praefatione ad fratres Salernienses, quam breuitatis studio omisimus,
 testatur Hildebrandum virum veridicum, & Cluniacensis coenobij Praepositum,
 in regularibus disciplinis se praepceptorem habuisse, atque ex eo didicisse
 pleraque ex ijs, quae de S. Odone scripserit: immo satis indicat,
 se multa ex ipsis B. Odonis, ea tanquam de altero nar-
 rantis, ore accepisse. Stylū mutauit F. Laur.
 Swius. Sunt autem Libri 3.

LIBER PRIMVS.

DO beatissimus è Francorum stirpe prognatus est, sed
 in aula fortissimi Aquitaniae Ducis Guilelmi educatus.
 Porro decimonono aetatis anno, in vrbe Turonensi
 apud S. Martinum comam posuit, siue tonsus est, &
 Grammaticen edoctus. Postea Lutetia Parisiorum Di-
 alecticam & Musicam didicit à Remigio viro doctissi-
 mo. Tricesimum aetatis agens annum, Burgundiam pe-
 tijt, & illic annis quindecim sub Abbate Bernone vitā
 legit monasticā. Postea verò institutus Abbas, (primus
 Cluniacensis) Francia, Aquitaniae, Hispaniarum & Ro-
 manae vrbis coenobiorum dux fuit & pater humanissi-
 mus. Cumq; Romam venisset, me miserum terrenis implicatum nexibus offendit,
 motusq; misericordia, cum me in suum traxisset rete, ad Ticinēse sancti Petri mo-
 nasterium perduxit, & tempore non multo ab Hugone Rege illic detentus, domi-
 no Hildebrando regularibus me disciplinis tradidit instituendum. Nec diū post
 iterum Romam proficiscens, dignatus est me sibi socium assicere: quemq; ab
 Vrbe discedens, parentibus canonicum eripuerat, postea monachum reduxit. Per
 id tempus iter nobis agentibus, postposito ferè pudore & monastica disciplina, au-
 dacter ceepi ex eo percōtari, vnde ortus esset, quae ei fuissent monasticae vitae initia,
 quae conuersatio: rogauique obnixè, ea mihi exponere nē recusaret.
 Tum ille, vti semper consuuerat, paulisper subtrixit: deinde faciei deterfo ru-
 bore, ab imo pectore ducens suspiria, suam mihi ceepit pertexere originem, sed ita
 tamen, vt sermonem eius lachrymae & gemitus interciperent. Pater, inquit, meus
 Abbo est vocatus: sed mores eius & actus multum discrepare videbantur ab illis,
 qui sunt huius temporis hominum. Veterum nanque historias, & Iustiniani No-
 uellas memoriter tenebat. Ad eius mensam & in conuiujs sermo resonabat Euan-
 gelicus. Si quando lis quoquo modo inter partes extitisset, tanti eius fiebat veritas
 in profrenda sententia, vt vndique ad eum concursus fieret propter eam, qua pre-
 ditus erat, diffiniendi dexteritatem. Quae sanè magnam illi apud omnes concilia-
 uit gratiam, imprimis verò apud fortissimum Ducem Vuilhelmum, qui id tempo-
 ris Aquitaniam obtinebat. Sanctorum vigilias alacriter celebrare consuuerat.
 Noctem verò illam, qua Angelis & hominibus pax reddita est, & Christus Domi-
 nus è Virgine nasci voluit, in silentio cum lachrymis & precibus exiuebat. Inter
 has autem excubias diuinitus in mentem illi venit deprecari Dominum, vt ob
 Virginis partum, filium ipsi donaret. Nec defuit eius precibus benignus Deus, sed
 iam emortuum vxoris vterum prole foecundauit. Et hunc quidem mihi fuisse
 nascendi ordinem, pater ille meus crebrò alijs referre solebat. Porro cum in-
 fans in cunis iacrem, quandoquè ingressus in cubiculum, cum me videret sine
 custode relictum, huc illucq; circumspicens, vt animaduertit adesse neminem,
 è cunis me sublatum manibus tenens, sursùm erectis luminibus, Accipe, ait, pue-
 rum hunc gemma sacerdotum, beatissime Martine: moxq; me reponens in-
 tra cunas, è cubiculo excessit: nemini tamen, quid egisset, indicare voluit. Postea
 ablaetatum me cuidam presbytero procul degenti tradidit enutriendum & literis
 erudiendum.

Non. 18. Cap. 1.

S. Odo trās- it in Clerū,

Is Berno ex Comite fa- ctus est pri- mus Abbas Gigniacensi

S. Odonis pater.

Sermo Eua- gelicus in mensa eius legitur.

Odonē pa-rens eius precibus à Deo impē- trat.

Hoc

TRIVS
 OBER
 NOBER
 RVIII
 S

Hoc loco quaedam desunt in exemplari, vnde Vita hæc descripta est.

Cap. 2.

S. Odonis
mira erga
S. Martini
deuotio.

Eccè habes, fili, vitæ ortum & initia conuersationis meæ, è quibus facile animaduertis, nihil me boni sponte mea fecisse. Tu interim mihi indices malos mores meos, sed ita tamen, vt Dei misericordiam, qua me ille profecutus est, perpetuò laudes & prædicatione efferre non omittas. Visus est postea beatus vir tanta erga sanctum Martinum animi deuotione feruere, vt præ cæteris sanctis eum diligeret, eiusque protectioni quotidie se commendaret. Illum, vbicumque esset, retinebat animo, ore prædicabat, factis imitabatur. Anni non amplius sex sunt, cum multis viris ecclesiasticis ad sacrum eius corpus vigilias celebrâtibz, ipse quoque interfuit. Cuius sint autem eius officij breues Antiphonæ, vt nôrunt omnes, eius verò temporis metes longiores, vellentque illi vsque in lucem officium illud producere atque continuare, singulas antiphonas ad singulos psalmodum versus non absque multo labore repetebant. Tandem ad beatum virum peruenientes, Diu est, inquit, quantum aduentum prestolamur, pater, vt nos tanto labore leues. Et quia nunc precibus, obsecramus, vt alias nobis è beati Martini domini tui vita antiphonas conficiat, quæ prolixitate sua harum breuissimarum fastidium tollant. Ille verò ait, non modo illas se conficere non posse, sed etiâ ætate impediri ad perdendas eas, si à quouis alio factæ essent. Laudauit autem breues illas, & prolixiores fastidiuit. Illis contra asserentibus, si ipsi morem non gereret, offensurum eum beatum Martinum talem etiam excusationem, non nisi quendam superbiæ prætextum videri: vitæ eorum precibus, toto pectore in eam rem incubuit. Tres quoque hymnos in sancti Martini laudem composuit, è quibus vnus hoc habet exordium: Rex Christus, Martini decus &c. Itemque duodecim Antiphonas, mira quadam varietate distinctarum verba vocumque consonantia ad eò inter se consentiunt, vt nihil in sententia plusve minusve, nihil in symphoniarum modulationibus dulcius reperiri videtur. Retinentur hæcenus Beneuenti. Nunquam manè, nunquam vesperè beatissimi Martini memoria ab eius vel pectore vel ore recedebat. Audire licebat interdum dicentè illum: O Martine, ô pie, quam pium est gaudere de te. Et hæc quidem oblata opportunitate hæcenus hinc dixisse satis sit: vbi in historia ceperimus progredi, copiosius explicabimus, quæ per illum beatus Martinus effecerit. Nunc interim eò se referat narratio, vnde paulisper aberrauit.

Cap. 3.

Fit Turonensis
canonicus.

1. Cor. 14.

A Virgilij
lectione vt
sit reuocatus.

Cap. 4.

Hic non nihil
in exemplari
deesse videtur.
Psal. 38.

Luc. 21.

Anno atatis decimonono Turones se cõferens, in eius æde Clero adiunctus est. Quæ illuc confluerit magnatum turba, quantoque cum apparatu, nè paupertatis eius, quam postea complexus est, iniuriam fecisse videar, malo reticere. Adfuit inter eos etiam Fulco Comes, qui eum enutrierat: ei que Cellam iuxta beati Martini ædem victumque quotidianum è canonicatu illo obtinuit & donauit. Sed amato paupertatis vir sanctissimus, contempta mundi gloria, soli studebat placere Deo. Inter diu lectioni, noctibus orationi vacabat, non ignorans illud. Apostoli: Si quis ignorat, ignorabitur. Per id tempus nauta noster peritissimus, qui nos suo ducendo docuit mundi huius transmittere gurgites, cum se vellet Virgilij lectioni dare, in visione sibi vas oblatum cõspexit, extrinsecus quidem valde elegans, sed intus plenum serpentibus, ab ijsque se repente vndique cingi, nec morderi tamen. Experge factus, cognouit serpentes doctrinam siue scripta Poëtarum: vas, in quo latitabat, Vergilij poema: viam, per quam gradiebatur valde sitiens, Christum significare. Libet hoc loco annotare paucis, quam insigni ille postea patientia ornatus fuerit. Reiectis Poëtarum carminibus, cælesti admonitus visione, totum se cõtulit ad lætandos Euangeliorum prophetarumque interpretes & expositores. Interim omnes ferè canonici rabido eum latratu appetunt: Quid agere vis, inquit? Cur opus alienum tibi vendicas? In iuuentute huic incumbere oportuit. Parce iam tibi, & missos fac literarum nodos inextricabiles. At ille, curuato capite, obturatisque auribus, Dauidicū illud animo versabat: Dixi, Custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, dum cõsisteret peccator aduersum me. Obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis. Nec tamen immemor erat Domini illius præcepti & promissi: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Alia patientiæ eius documenta infra commemorabimus. Obiter hæc referam, quantum in eo fuerit rerum labentium contemptus. Laudent qui volunt, expulsores demonum, mortuorum excitatores, alijsque virtutibus celebres viros: Ego minimus omnium, Odonis mei primū patientiam, deinde contemptum facultatum, lucra

ST

...ra animum, in sauramentum monasteriorum, vestes victumque monasticum, Ec-
clesiarum confectam pacem, Regum & principum conciliatam concordiam, tuta
effusa itinera, mandatorum Dei omnium strenuam executionem, perseverantiam
in vigilijs & precibus, curam pauperum, castigationes iuuenū, senum venerationem,
morum emendationem, castum amorem virginum, continentium consolationem,
erga miseros misericordiam, intemeratam monasticorū canonum obseruationem,
denique exempla virtutum omnium pro mea exiguitate celebrabo. Conferebat
tunc bonus Dominus Iesus in paruo loco ex diuersis nemoribus paradisum mona-
chorum, ex cuius fonte irrigaret corda fidelium.

Summa vir-
tutum eius.

Nam contentus vir beatus cellula exigua, ab omnium se mortalium oculis & con-
suetudine subduxit, vt vni placeret Deo: distractisque omnibus & in pauperes distri-
butis, quae secum attulerat, iuxta praecipuum Euangelicū, nihil cogitabat de crastino.
Noctū, nē ab hominibus videretur, ad beati Martini monumentum orandi causa ibat
solus, quod quidem ab illa cellula duobus ferē milliaribus aberat. Nihil autem fe-
rebat secum, cum illuc iret, praeter duas tabellas scriptorias, quas solent scholastici ad
femur appendere. Aderat autem hostis teterrimus, terribilissimus quibusdam eum
impedire volens. A lateribus enim viā erumpebāt vulpes, quae primū à tergo eum
sequebantur, deinde se in faciem illi obijciebant. Sed cum cernerent feruentissimi
iuuenis susceptum iter, animique propositum retardare se non posse, cum gannitu
& hianti ore in eum insiliebant, tanquam iugulaturā eum. At ille nec fugit, nec resti-
tit, sed complicatis cruribus, contractoque collo, humeris tantum & brachijs se tue-
batur. Denique totum corpus eorum dentibus exponens, soli gulae cauebat à morfu
illarum. Ecce autem derepentē lupus adolat cursu rapidissimo, easque profigat,
mansitque ei deinceps comes atque domesticus hospes. Quod nē cui absurdum vi-
deatur, legat vitam beati Pauli eremita, à sancto Hieronymo editam: comperietque
leones eius exanimi corpufculo effecisse sepulcrum: legat & alias Sanctorum histo-
rias, & magis etiam admiranda cognoscat. Postea verò sanctus vir continuabat illud
iter suum, & interim, bone Iesu, testimonia tua animo retinens, cantabat tibi illud è
psalmis: Fidelis es, Domine, in omnibus verbis tuis. Alleuas, omnes, qui corruunt, &
erigis omnes elisos. Tuebatur enim iam lupus hominem, quem deorare solet: &
terrebat vulpes, quae illi terrorem afferre solent. Quas verò tentationes beato viro
exercitari & ingressit malus daemō, nemo (obsecro) à me requirat. Potest hoc bel-
lum visibile vtrunque declarare, quid illo suggerente saepe perpeffus sit inuisibiliter.
Cum autem noctū exiret è cellula orandi causa, non obserabat cellulae fores, quòd
nihil esset intus, quod perderet metueret. Nuda enim cubabat humo, matta duntaxat
substrata, & vestibus, quibus induebatur.

Cap. 5.
Vixit soli-
tarius.
Matt. 6.

Dæmonis
terriculamē
ta contēnit.

Psal. 144.
Nota res
admiratio-
ne dignas.

Summa eius
paupertas.

Cum autem diuersos euolueret atque prelegeret codices, in beati Benedicti Re-
gulam incidit: eamque raptim percurrere volens, in eum impigit locum, vbi iuben-
tur monachi dormire vestiti. Sed non satis eius sententiam affecutus, triennio cuba-
uit in vestibus suis, & cum necdum esset monachus, monachorū leue ferebat iugum,
obediens praecipis sancti Benedicti. Iaciebat tunc Dominus Iesus in rudi terra semina
simplicia, fructum centuplicem inde collecturus. Illud verò admiratione dignum
est, quòd candorem corporis eius non mutauit atra tellus, in qua cubabat, nec virtu-
tem animi proluxa ieiunia immiuerunt. Cum enim superioribus duobus annis loca
sacra, quae extra Romam sunt, cum eo iam sexagenario nos iuuenes inuiseremus, non
solum iter eius anteuertere, sed nec assequi quidem potuimus. Cumque rogarem
eum nimium delassati, vt & sibi & nobis parceret: Certè videris, ait, omni me virtute
defuturum. Longa enim aetas me iam siliernium effecit. Iam viginti anni sunt, quòd
talis fui, qualem me nunc conspiciatis. Ità ille gemebundus suam nobis pronuntiabat
imbecillitatem, cum nos non sine multa admiratione eius virtutem & robur suspice-
remus, neque id immeritò. Non enim debuit vinci à carne corruptibili, qui corrup-
tionis eius noluit subiaccere. Sed hunc in modum solebat ille paruipendere, quicquid
in seipso virtutis deprehendisset: in primis autem extollebat & praedicabat, si quid in
alio videret boni.

Cap. 6.
Regulae
cap. 21.

Magne vi-
res eius iam
senis.

Observa &
imitare.

Per id tempus iuuetutis suae visitabat media panis libra, & modico fabarum edu-
lio, quòdque à Francorum more & ingenio valdè alienum est, potu exiguo. Itaque
abiecta corruptibili sarcina, rudis tyrun culus videbatur senum cuneos antecedere, &
in Christo confidens, gloriosam ex hoste praedam referre. Et ità quidē se comparauit,
cū

Cap. 7.
Cibus eius
in iuuetute.

Q9

cū

TRIVS
ober
ober
RVIII
5

Ecclesie Tu
ronens. laus

cum esset apud sancti Martini ecclesiam Turonensem: qui locus virtutum omnium fertilis, miraculis admirabilis, diuitijs copiosus, omnique religione conspicuus est. Et dignum sane est, esse illum admirabilem, qui tanto meruit habitatore perfecti: qui non martyr duntaxat, aut confessor eximius, sed etiam mundi lumen & gemma sacerdotum fuit. Ad eius itaque monumentum Reges properabant, & diuersarum principum nationum, vota sua & munera offerentes. Interea verò ex illis permulti ad beatum Odonem inuisendi causa accedebant: noti, vt notum salutarerent: ignoti, vt

S. Odonis
optima ad-
hortatiões.

eius sibi notitiam compararent. Atque ille ceu fons vberimus omnium explebat desideria, & singulis congruentes proponebat institutiones & virtutum exemplis. Huic castitatem, illi sobrietatem indicabat. Alios ad mundi contemptum inuitabat, alios docebat aliena non concupiscere. Flebat mundum hunc miserimum, eumque cum suis studiosis & sectatoribus breui ruiturum dicebat, Gomorrhiam cum appellans. Hoc cabatur ad amplectendam parsimoniam, ad prauas fugiendas cupiditates, ad ventris edendam ingluuiem: eos qui ventrem farciunt, libidines fouere dicitans. Pronis in libidinem, draconis illius proponebat præcipitium, qui tertiam

Apoc. 12.

4. Reg. 25.

1. Cor. 6.

Matt. 2.

Iob 41.

Matt. 23.

Respuit
manera.

Cap. 8.

Luteriz
virtut præ-
ceptore Re-
migio.

Viso eius.

partem stellarum post se traxit: Heu, inquit, miseros illos. Ebriosi & comestioni deditis commemorabat, quemadmodum Nabuzardan destruxit muros Hierosalem. Illos, qui molles & masculorum concubitores vocantur ab Apostolo, Herode tyranno longè sceleratioribus aiebat. Quanto, inquit, anima corpore præstantior est, tanto, qui talia admittunt, Herode deteriores sunt. Herodes enim per summam crudelitatem paruulorum trucidauit corpora, sed animas in cælum transmisit: isti & corpora & animas morte afficiunt sempiterna. Lugebat etiam doctorum ruinam: Adspice, inquit, Domine, quia facta est desolata ciuitas plena diuitijs. Itemque: Væ tibi, ait, Behemoth. Proh nefas, aurum tibi sternis vt lutum, & radii solis sub te sunt. Quæ quidem cum illi audirent, si malè sibi essent conscij, terrebantur: si infantes, eius consolatione exhilarabantur. Ità tanquam ex vno eodemque promptuario alij alias sibi capiebant escas. Testor Iesum, nunquam me ab hominis ore cuiuscunque tantam percepisse sermonis suauitatem. Compelebatur in eo, quod Dominus in Euangelio ait de scriba docto, qui instar patrisfamilias profert de thesauro suo noua & vetera. Denique omnes diuino sale conditi, & cælestibus epulis satiati, gratias agentes Deo, ad sua remeabant. Etsi autem multa ei offerent munera, tamen nihil ille recipere volebat. Non enim videbat, qua ratione ab alijs vel exigua posset accipere, qui sua tam multa esset elargitus. Victus aliquando ab eo, quem diximus, domino suo, vel inuitus centum ab illo missos solidos accepit: sed nec momento temporis eos apud se hædere passus est, quamprimum omnes pauperibus distribuens. Cœpit tum alumnus Christi & magistros antecire, & sequi volentibus seipsum exemplum exhibere.

Porro autem Parisios profectus, Dialecticam Augustini perlegit, crebrò etiam versans Marcianum de disciplinis liberalibus: in ijs omnibus præceptore vtens Remigio, cuius iam antè mentio facta est. Deindè Turones reuersus est, rogatus quædam fratribus ipsius studiosis, vt libros Moralium beati Gregorij in vnum volumen redigeret, respondit se id, neque si velit, præstare posse: neque si possit, facere debere. Tantum viri tantum opus, quædam detrahendo, immutare videretur. Illis verò dicentibus, illi operi antè succumbendum, quam sustinendum: satiusque esse, illo penitus relicto, ad alia scripta se conferre, quam sub eo tanquam graui mole opprimi: (Ita enim quotidie hac de re inter se non parùm contendeant, multis quidè id indignè ferentibus: quod tamen constat mihi non aliqua arrogantia ab illis factum, sed Domino disponente, vt lucerna sub modio latens, super montem poneretur.) Illis ergo in prece persistentibus, Odo intra beati Martini ecclesiam nocte quadam solita orationi vacans, somno correptus est, viditque sanctos non paucos cælitis in ecclesiam illam descendere, & cum prius laudassent Dominum, ordine illic consedere: porro vnum ex ijs procedere in medium, sciscitari quemnam illic expectent: illos respondere, beatum Gregorium Papam à se expectari. Id audiens Odo, curiosè huc illucque cœpit circumspicere, scire cupiens, quam ex parte aduenturus sit. Deindè sublatis in cælum oculis, vidit tanquam è cælo venientem beatum Gregorium, vultu forma, moribus longè alijs illis præstantiorem: mox verò illi aduenienti omnes assurgere, flexisque capitibus petere ab eo benedictionem. Tum illum non ad eos vsque descendere, sed in pulpito consistentem, ad se accire ipsum Odonem humi prostratum,

rum, iubereque eum surgere, nec quicquam formidare. Surgens itaque Odo, cernit ad auriculam eius defixum calamum, ut solent qui scriptitant, eumque ipsi porrigere cum his verbis: Age securus, & perface opus tibi iniunctum. Et tuus quidem, quem confecturus es, liber non abolebitur: meus vero aeternum manebit. His dictis, confestim expectatus beatus Odo, intellexit quid illa visio sibi veller. Itaque grāde illud beatissimi Pontificis opus accuratē perlegit, atque ex eo excerpens pleraque, vnum effecit librum: atque ita illorum murmura compescuit.

Intelligit sibi oblatam visionem.

Cap. 9.

Nora quid acciderit Comiti, res ecclesiasticas sibi vendicanti.

cap. 9.

Adhegrinus miles strenuus, adiungit se ad S. Odonem.

Ioan. 5.

Cap. 10.

Regul. cap.

*Enticium

Hic locus in MS. exemplari deprauatus sicut per videtur.

Accidit postea, ut Comes Fulco, quem diximus, nescio qua causa est thesauris sancti Martini duo vascula aurea acciperet, & avaritia inescartus atque constrictus, ea nollet restituere. Sed interim grauitur in eum animaduertit Deus, ita ut ad extrema perduceretur. Tum vero ad beati Martini se iubet deportari sepulcrum, & per multa illic promittit munera, nec tamen melius habet. Diutissime vexatus, iam non nisi mortem expectat. Venit autem dominus Odo ad inuisendum eum, aitque illi: Redde mihi vascula beati Martini, quae tibi infeliciter usurpasti, & protinus curaberis. Ille vero non ea duntaxat redditurum se, sed & alia donaturum pollicetur, si fiat quod ipse dicit. Mox beati Odonis & aliorum manibus ad sancti Martini portatur corpus: illic ipse humi se prosternit, & confestim se sentit habere melius: & qui illuc venerat aliorum manibus gestatus, suis pedibus recedit. Castigatus est ille, ne deinceps quippiam eiusmodi attentaret, & quae pollicitus erat, fideliter persolueret. Admonuit autem eum beatus Odo, ut mundo huic valesciens, soli Deo placere contenderet. At ille: Mihi quidem, inquit, isthuc frustra iam persuadere conaris: sed habeo militem fidelissimum, armis strenuum, consilio prouidum, Adhegrinum nomine: qui si te audierit, euertigō parebit dictis tuis. quod quidem postea ita factum est. Porro intra paucos dies Comes planē restitutus, domum se recepit: cumque ad eum multi confluerent gratulabundi ob redditam sanitatē, illis exposuit quā dura passus esset, & quā celerem, promittente beato Odone, sanitatē adeptus. Inter alios audiuit haec etiam Adhegrinus, quem iam memorauimus, moxque compunctus corde, rebus suis dispositis, properē se contulit ad beatum Odonem, positaque coma & militia seculari, Christi athleta effectus est. Ea autem omnia, quae ex facultatibus suis ad beatum Odonem atulerat, pauperibus ille largitus est. Manserunt autem simul milites Christi, admodum exiguo tugurio contenti: cumque viderent mundum in maligno positum, eiusque amatores viram sectari illecebris plenam, & in praecipitia feruentem, ad monasticae professionis fastigia quotidie aspirabant. Interim Francie monasteria vel per seipsos, vel per suos exploratores inuisunt: sed non inuenientes locum, in quo possent requiescere, non sine magno animi dolore redeunt ad tugurium suum.

Visum tum fuit Adhegrino, hac causa Romam proficisci. In ipso autem itinere intra Burgundiae fines venit in vallem quandam, quae Balma dicebatur, in qua monasterium erat, non ita pridem à Bernone Abbate constructum. Ad quod eum diuertisset, ab illo officiosissime exceptus est hospitio, ut iubet sancti Benedicti Regula: placuitque ei aliquandiu illic instar hospitis commorari, non quod haberet opus, sed ut mores & instituta illic degentium exploraret. Eius autem loci institutores quendam patrem * Eutyrium sequebantur: cuius quidem vitam hic commemorare nolumus, obitum eius paucis indicasse contentus. Fuit is temporibus Ludouici magni Imperatoris, & illi Regi, & omnibus charus. Cum enim laicus esset, & prophanis literis eruditus, contemptis ijs, vnde solet humana fragilitas intumescere, totum se beatorum patrum regulis & institutionibus addixit: atque ex ijs diuersas colligens consuetudines siue instituta, in vnum compegit volumen. Deinde non multo post monachus effectus, usque ad eum Regi charus fuit, ut intra palatium suum illi monasterium construeret. Exaetō autē vitæ huius curriculo, circumstantibus fratribus, subito reddidit spiritum. Cumque pararentur exequiæ à discipulis eius, vitæ redditus est. Illis verò valde admirantibus, in hanc erupit vocem: Deo gratias. Scitis quia his quadraginta non memini me vel semel sumpsisse cibum, nisi prius lachrymatus essem. At hodie omni sublato mœore, consolatus est me Dominus, & inter choros Angelorum tribuit mihi quietis locum. His dictis, rursus animam expirauit. Itaque is pater Eutyrius (sive Enticium) earum fuit auctor & institutor consuetudinum, quae hactenus in nostris monasterijs obseruantur. Quas ubi cognouit vir venerabilis Adhegrinus, patri nostro Odoni eas quamprimum indicauit. Ille verò, sumptis secū centum

TRIVS
OBER
NOBER
RVIII
5

S. Odo fit
monachus
Gignacen-
sis.

Cap. II.

Adhegrini
brevis hi-
storio.

Eccles. 4.

Viso eius.

Satan cum
mirè infe-
stat.

Cap. 12.

Eccles. 31.

S. Martinus
apparet Ad-
hegrino.

Reges Fran-
corum inu-
guntur.

Adhegrini
mira absti-
nentia.

voluimibus, mox ad illud commigravit monasterium. Adhegrinus autem in quan-
dam se cellulam includens, permisso Abbatis Bernonis, triennio in ea permansit.
Patri autem Odoni, cum esset vir literatus, schola præfectorum demandarunt, trice-
simum tum ætatis annum agenti.

Volebam equidem cursim sanctissimi patris Odonis vitam perfringere, sed nunc
mihi opere præcium facturus videor, si etiam aliorum, qui ei socij fuere, quedam com-
memorem. Oro autem lectorem, nè id molestè ferat, quandoquidem me non pige-
tantum laborem suscipere. Aequum sanè & rationi consentaneum videtur, ut eo-
rum res gesta, cum illius vita coniungantur, quos ab hoc exilio in patriam reuocauit.

Itaque Adhegrinus venerabilis cum bona venia Abbatis petijt solitudinem, & pa-
uam spelicam illic sibi delegit domicilium. Cùm autem aliquandò immo dicis con-
reptus angoribus neminem haberet, qui eum vel sermone consolaretur, aut patrum

ei exempla recitaret, quemadmodùm scriptura diuina ait, Væ soli: quia cùm cecide-
rit, non habet subleuantem se: parùm absuit, quin in ipsam desperationis foueam

prolaberetur. Ecce autem subito ei adstitit vir splendidissimus, blandè ex eo percip-
rans, quidnam haberet, aut quæ tanti mœroris & perturbationis causa esset. Respon-
dit ille: Posteaquàm Domino sine intermissione seruire cœpi, nullam ab eo conso-
lationem me percepisse memini. Quæ res vehementer affligit animum meum, quòd

ignorem, num grata sit ei seruitus mea, vel num quandoquæ ab eo pro tanto labore

vllam sim mercedem recepturus. Mox ille in collum eius irruens, eum quæ ex ore

lans, Credas, inquit, te bonis Domini nunquàm indignum fore. Ità eum consolatus

euauit. Alio etiam tempore extra cellulam eum offendit satan, mox quæ arreptum

in immanissimæ rupis præcipitium transtulit, totis viribus eum indè deicere contem-
dens. Quid faceret miles Christi, aut quemadmodùm resisteret hosti, qui pedem illic

figere non poterat? Cùm sic autem in præsentissimo mortis discrimine verteretur,

mox illi adfuit beatus Martinus, apprehensa quæ manu eius: Quidnam est istud, ait,

aut vndè huc venisti? At ille: Nescio, ait, domine. Ille verò confirmans animum eius,

restituit eum in locum suum.

Ante hoc ferè quinquennium, cùm pater Odo Romam proficisceretur, ut mona-
sterium intra beati Pauli Apostoli ecclesiam, sicuti olim fuerat, instauraret, rogante

id summo Pontifice, & sanctæ sedis illius ordinibus vniuersis: prius inuicere voluit

Adhegrinum, eum quæ hac de re consulere, cõuenienter illi sententia: Fili, sine con-
silio nihil facias, & post factum non pœnitebis. Cum quæ multa inter se hac de causa

dissiderent, de rebus quoquæ spiritualibus diu conferret, beatus Odo rogauit Ad-
hegrinum, vt quicquid diuinitus ei per id tempus reuelatum esset, familiariter ipsi

indicaret. Memor itaque Adhegrinus pristina sodalitatatis, & amore incensus, illo,

inquit, die & illa hora, absoluta Psalmodia, repente ad me venit beatissimus Marti-
nus. Cuius præclara facies & propè vstitata familiaritas, post benedictionem mihi

duriã addidit, habitis quæ inter nos sermonibus quibusdam, percontabar ex eo

quò tenderet, aut vndè veniret. Respondit ille: Roma venio, & iam proficiscor in

Gallias. Ad te autem ex itinere vstitandi causa diuertii. Ego verò gratias illi agens,

rogabam, vt vel parumpè dignaretur in tugurio meo requiescere. At ille: Hodie

inquit, Ludouicus Francorũ Rex coronabitur, & ego festino, vt vnctiõni eius possum

interesse. Itaque mora omnis mihi importuna est. Et ego, Si ergò abire vis, obsecro,

vt mihi benedictionem impertias. Respondit ille: Non indiges mea benedictione.

Iam olim enim qui mihi benedixit, idem ipse etiam tibi. Me verò multum urgente,

voluit vt ego quoquæ ipsi benedicerem, alioqui nulla se ratione mihi benedicturum

asseuerans. Fuit non parua hac de re inter nos, sed amica planè, contentio. Recu-
sabat ille, quia nolebat: ego autem, quia ausus non eram. Tandem mutua accepta

& data benedictione, ille mox abscessit, me quæ admodum mœstum dereliquit. Sed

ad huius rei probandam fidem pater Odo, beatissimus & fidißimus arbiter, accessit:

qui diem illum & horam annotari iussit, diligenter quæ omnia inquirens, sic facta com-
perit, vt ille prædixerat. Anni iam, nisi fallor, amplius triginta sunt, quòd ille manet in

ca cremo, Dominicis tantum diebus & præcipuis festis ad monasterium sancti Petri,

quod Clunia cum dicitur, & non nisi duobus ferè milliaribus à Cellula eius abest, se

conferens, parum quæ indè farina, vndè sibi panem conficit, & paucas fabas tollens,

mox quæ ad cellulam reuertens. Vino nunquàm vititur, cibos suos nec adipe, nec

oleo condit. Perpetuò & calore & frigore afficitur: calore, inter scapulas: frigore,

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in

in manibus & brachijs. Sed iam ad beatum Odonem, à cuius historia digressi sumus, reuertendum est.

Erant in illo monasterio, vbi degebat Odo pater, fratres quidam, quorum vitam & mores declarabit sequens narratio. Ij cum didicissent, beatum Odonem ea causa aduenisse, vt apud illos moraretur & monachus fieret, simulato animo ad eum accedunt, rogant quam ob rem eò venerit. Vbi responsum ab illo est, Omnes nos, inquit, conamur hanc sodalitatem deserere, vt possimus seruare animas nostras: & quia tu huc venis, vt tuam perdas? Illo sciscitante eius rei causam: Nosti, aiunt, mores Bernonis Abbatis? Illo se nescire dicente, Heu heu, inquit, quàm malè ille accipit monachos suos. Repræhensiones eius mox sequuntur verbera, verberibus affectis inijcit compedes, adhibet carcerem & inedia: atque nec sic tamen miseri eius sibi possunt conciliare gratiam. Hæc vt beatus Odo audiuit, animo vacillare coepit, & cunctantius agere. Cernens id Adhegrinus, proslit in medium, & Noli, inquit, Odo pater, trepidare. Sermones isti non eorum sunt, qui eos proferunt, sed illos suggerentis. Non dubites horum ore diabolus tibi esse locutum. Tum illi pudefacti, mox abcesserunt: porro beatus Odo & Adhegrinus suauissimo Christi iugo sua colla supponunt. Hac re permotus beatissimus pater Benedictus, (quippè futurorum prescius) in Regula sua præcipit, vt cum hospite nemo loquatur, nisi cui id permisum sit. Quàm multi enim hac ratione decepti in sanctæ conuersationis primis initijs, amisso spiritus seruore tepuerunt, & retrò abièrunt? Eri autem iubet scriptura, vt probentur spiritus, si ex Deo sint, non tamen debet eiusmodi esse probatio & explorato fidelium & quærentium Dominum. Videmus Deum per prophetam illis, qui sancti spiritus calore accensi sunt, hunc in modum præcipere: Qui habitatis terram Austri, cum pœnibus occurrere fugienti, scilicet ab Aquilone. Sed Christi miles Odo, vt blandimentis non passus est capi, ita nec terroribus frangi. De eiusmodi autem maleuolis, quales erant ij, quos diximus, rectè Iob loquitur: Maledicant ei, qui maledicunt diei, qui parati sunt suscitare Leuiathan.

Visum est hic, seposita parumpèr beati Odonis historia, monasterij huius mores & instituta describere, vt rectius possint intelligi, quæ postea dicturi sumus. In more illic positum erat, vt magister scholæ nusquam solus cum solo puero, nec ad naturæ quidem requisita progredieretur, nec solus puer secretiùs illi loqui ausus esset: sed semper socium pueri alium, vel vnum è fratribus haberet, idque boni testimonij causa. Si autem nox esset, & casu accidente puer id peteret, non tamen sine lumine & socio fratre extra dormitorium pedem efferret. Cum cibus sumebatur, nunquam deerat lectio vtriusque mensis. Micas ex panum sectione decedentes, singuli diligenter colligebant, & ante lectionis finem gratiarum actione sumebant. Finita lectione, nec illas, nec cibum vllum quisquam capere ausus erat. Has autem micas alijs cibis sacrationes existimabant propter miraculum, quod iam commemorabo. Frater quidam fuit in eo monasterio valdè idoneus, & omnibus charus. Is ad extrema vitæ perductus, coram fratribus, qui illò aduenerat, vt spiritum eius precibus Domino commendarent, subito exclamauit: Adiuuate me, obsecro, domini propter Deum. Iam enim rapus fui ad tribunal Christi, & ecce terribilis humani generis hostis & accusator diabolus, sacculum plenum micis ostentauit, quas ego pro consuetudine comedere nolui, atque ita à mensa deciderunt. Paulò post rursus clamauit horrendum in modum: En adest diabolus, ferens sacculum, de quo dixi vobis. Fratribus ad hæc terribis & admirantibus, iterùm in has prorupit voces: Illo in loco stat, sed eum vos minime videtis. Postea torum se signo Crucis communiens, inter preces reddidit spiritum. Itaque ab illo die magno studio micæ illæ colligebantur. Est verò etiã apud illos solentij cultus peculiaris. Certis enim horis nemo intra monasterij claustra vel loqui, vel fratrem aliquem accedere ausus est. Cum duodecim in diuino officio recitantur lectiones, nullus intra claustra illa loquitur, præterquam die sequenti in Capitulo. Octauo die Natalis & Resurrectionis Domini, summum illic est noctu diuque silentium, hoc breuissimo silentio æternum illud significante. Cum autem necessitas cogit aliqui petere ab alio, diuersis vtuntur signis, quibus indicant, quid velint: quæ quidem ego à Grammaticis dici puto digitorum & oculorum notas. Quorum apud eos tantus vsus est, vt etiamsi linguæ officio destituti essent, ijs necessaria omnia significare possent. Cæteris verò diebus non festis, item que octauis Sanctorum, hoc discrimen adhibetur, vt in non festis centum triginta octo in diuino officio psalmos canant:

Cap. 13.

S. Odo quid à falsis fratribus audierit.

Cap. 13. Regulæ.

1. Ioan. 4.

Esa. 21.

Iob 3.

Cap. 14.

Micæ panum cur diligenter colligebant à monachis Gigniacensibus.

Eccè quam districte obseruetur diabolus actus nostros.

Signa monastica.

TRIVS
NOBER
RVIII
5

canant: è quibus tredecim nos dempsimus propter pusillorum animos: exceptis peculiaribus precibus, quas nostri hæcenus frequentant fratres: quæ quidem Psalterium excedere videntur: item quæ Missis duabus, & crebris litanij. In singulis vero precibus horarijs siue Canonicis bis genua flectunt. In octavis autem non nisi septuagintaquinque cantant psalmos in diuino officio, semelque flectunt genua, & bis sumunt cibum. Sunt apud illos & alia permulta, quæ, nè lectori fastidium afferamus, omittenda videntur.

Cap. 15. Cum autem beatus Odo scholæ magisterio fungeretur, exercenda patientiæ rursus magna ei oblata occasio est. Nam nocte quadam vnus è pueris significauit ventrem exonerare se velle. Erat autem latrina ad eò propinqua & coniuncta dormitorio, vt lucerna illic ex regula præscripto ardens, etiam latrina lumen inferret. Surgens itaque pater Odo, vnum è pueris excitat, illoque contentus lumine, cum eo abijt. Postfrididè pro more ad Capitulum contuenientes fratres, post lectionem Martyrologij & Regula, acriter eum obiurgat, quòd ausus fuerit illa nocte sine cereo ire cum puero.

5. Odo accusatur à fratribus.

Cum sit autem illicitum apud eos, nisi prius exosculata humo, siue, vt ipsi vocant, capta venia, facti sui rationem reddere, neque etiam postea factum suum tueri: ille motu humili prostratus, veniam petijt, dicens dormitorij lumen sibi sufficere potuisse. Verum non modo ab illis auditus non est, sed etiam culpæ non mediocrius reus pronuntiat. At verò beatissimus vir, qui arrepta angusta via, eum sequi constituerat, qui, cum pateretur, non comminabatur: non indignans, neque murmurans, neque villas opponens querelas, humili se abijcit, veniamque deprecatur. Abbas autem eius volens probare patientiam, iratum se simulans, sententiam excommunicationi coniunctam, in eum protulit, vt illi die veniam petere ausus non esset. Tum ille Dauidicum illud animo versans, Vt iumentum factus sum apud te, & ego semper tecum. itemq; illud: Posuisti tribulationes in dorso nostro, imposuisti homines super capita nostra: ad fratrum pedes prouoluitur, orans vt Abbatis animum placatum ipsi reddant, quod quidem ita factum est. Tandem admirans Berno tantam iuuenis constantiam atque patientiam, ad se accitum, sua benedictione, vt iubet Canon monasticus, imperitur, atque deinceps chariorem eum habet.

Cap. 16.

Erant sanè in illo monasterio fratres quidam & animis & moribus iuuenes, quorum iam antè memini: atque ij vnde proficere debebant, in dè sibi ipsi perniciem adficesebant: ita vt, quoties oblata videretur aliqua occasio & opportunitas, multis beatum Odonem iniurijs afficerent, multisque eum modis calumniarentur. At ille vitæ pacis studiosus, seorsum eos ducebat, & licet à culpa esset alienus, tamen vt reus se

Humilitate & patientia ruderis anare ipsam insecantes.

sternebat ad illorum pedes, & veniam precabatur, non quòd sibi metueret: sed fraternam charitatem compulsum, cupiens eos patientia sua ad sanitatem reuocare, quos videbat diuinam in se prouocare vindictam. Et illi quidem hac ratione non nihil reprimebantur, sed in star labentis aque citò redibant ad ingenium, & pristina vitia sua, & quem imitari eos oportebat, more suo insectabantur. Eius peruersitatis princeps erat Vuido quidam. Sæpè alijs alios incitantibus, vt beato viro conuiciarentur, dicebat is, qui id facere iussus erat: Ecquid prodest quotidie his nos rebus occupari, quando illum nec expellere possumus, nec ad reddendam contumeliam prouocare? Scit tu ipse, eruditione ab illo nos superari: & hæcenus quidem si quid ex eo discere volui, libenter me docuit: vereor autem, nè quandoquè tot lacestris iniurijs, vel iniurijs subtrahat, quod nunc propensa animi voluntate largitur. Ille verò respondebat: Non est ita, vt tu persuasum habes. Talis enim est frater Odo, vt non ista dūtaxat, & ijs consimilia, sed & maiora æquo ferat animo, & quicquid volueris, nihilominus haud iniurius præstet. Verum isti fratres non diu post diuinam sunt experti vitionem, diuinoque percussi iudicio, quando quidem fraternam reprehensione compepsi noluerunt. Postquam enim Abbas Berno vita functus est, mox illi excussio cucullo, in mūdum reuersi sunt, & tandem terribilium vitæ huius exitum habuere.

Vitio diuina in eos animaduertit.

Cap. 17.

Ea tempestate etiã hoc miraculum, quod iam relaturus sum, pater noster illic factum commemorare solet. Quidam eius monasterij frater cum sederet ad mensam, toto animo lectioni intendebat. Contigit autem quandoquè, vt collectis pro more micis, priusquam eas ederet, Abbas Berno lectioni finem imponeret. Tum ille, quid ageret, prorsus ignorabat. Absoluta enim lectione, non audebat eas sumere: nec etiam relinquere, nè casu perirent. Tandem visum illi est, manu eas continere, & cum post versum ab ecclesia essent egressi, patri monasterij exhibere. Itaq; postquam

ST

ex oratorio egressi sunt, mox ad Abbatis pedes se abiecit. Interrogatus ab eo, cur veniam peteret, ille explicata manu ostendere micas voluit, & ecce in margaritas mutatae visuntur. Tum illi laudantes Dominum, valde obstupescunt. Deinde autem margaritae illae, iubente Abbate, cuidam ecclesiae ornamento intextae sunt. Haec quidem beatus Odo de se, tanquam de alio, narrare solet.

Ab eo autem tempore admodum cepit aestuare animo, quemadmodum parentes suos ex huius mundi nexibus posset extrahere. Nec diu post Abbatis permisso profectus est ad patrem suum, eumque ad monasterium perductum, monachum effecit: matri autem persuasit, ut sacrum velamen acciperet: cuius vitam liberet his inferere, nisi prolixitas deterreret. Per id tempus cum beatus Odo sub vesperam quiescendi causa ad ades cuiusdam viri nobilissimi diuertisset, illum quidem & uxorem absentes comperit, sed filiam nubilis aderat una cum familia. Ea vero curiosissime observabat omnes actus eius. Postea vero per quoddam posticum, valde corde compuncta, venit ad eum: corrui ad pedes eius, dicit breui se collocandam viro: orat propter Deum, cuius se profitebatur famulam fore, ut ea nocte ipsam liberet. Ille hoc audiens, cum incertus esset quid ageret, aut tantae virginis voluntati ut faceret satis, multum animo discruciaci cepit: Muebatur enim pietate in Deum more suo, muebatur etiam pietate erga virginem propter eius lachrymas. Proponebat sibi iudicium Dei, & perniciem animae virginis: tum quoque murmur parentum eius & vulgi, quod talia ausus esset monachus. Ad extremum Christi amore & virginis lamentis victus, eam liberare constituit. Itaque nocte illa famulus domus alterum stertentibus, ipse cum fratribus confensus equis processit: porro ministros, qui cum ipso erant, iussit sequi cum virgine. Postridie venire ad monasterium, cui proximum erat oratorium, in quo nobilissimae feminae orationis causa recipiebantur. Ibi cum virginem manere iussisset, ad monasterium accessit. Postera luce omnia, quae gesserat, ordine Abbati suo exposuit, ut est more apud illos comparatum. Vbi vero ille cognouit de virgine, vultu perturbato duriter eum obiurgavit, quod absque eius permisso talia fecisset. Mox ille ad pedes eius a duolutus, petit veniam: Eo iubente, surgit, rursusque interrogatus, sic respondet: Domine pater, quantum equidem aduertere potui, ab eo tempore, quo me miserum in hanc sodalitatem admittere dignatus es, hoc vel maxime tibi curae fuit, ut posses lucrari animas. Alij plerique Abbates videntur cumulantibus opibus & hominum captanda gratia studere: tu vero pietate & misericordia motus, vni cupis placere Deo, ut ei animas lucreris. Qua in re cum ego te imitari cupiam, hanc puellam lucrifacere volui. Et licet me non facile vicerint lachrymae eius, non tamen eram nescius, me a te seueriter obiurgatum iri. Sed malim certe pij patris flagellis caedi, quam neglectae animae huius reus inueniri. Atque vti nam omnes huius provinciae feminas possem lucrifacere: libenter ferrem propter singulas humanissimo tuo more me abs te flagellari. His alijsque id genus verbis flexit ille Abbatem, sed tamen hac ei multa irrogata, ut eam alendam susciperet, & sanctis adhortationibus confirmaret ad dies aliquot, ne eam facti poeniteret, & instigante diabolo, ad seculum reuertetetur. Quotidie igitur beatus Odo alimenta ei attulit, & praecedentium patrum exemplis illam instruxit. Post paucos vero dies in quoddam virginum monasterium eam adduxit, Christo illic seruituram. Ne qua autem posset mala oboriri suspicio, omnia haec presentibus fratribus facta sunt. Non multo post virgo illa excessit a vita. Morienti aderant sorores, ut precibus suis eam adiuant. Cumque eam repente ceu mortuam tenerent, illa voce, qua potuit, petit se subleuari a lecto. Scilicet tantibus sororibus, quid hac re sibi vellet. Video, inquit illa, beatissimum Paulum ad me venientem, eique occurrere volo. Necdum verba compleuerat, cum extendisset brachia, ut posset ocyus surgere, eadem repetijt. Aliae eam insanire existimabant. At illa vi, qua poruit, assurgens in genua, submisso capite, ab eo, quem videbat, benedictionem petit, dicens: Benedicite, atque interim feliciter in Domino obdormiuit. Nemo vero ambigebat eam ab illo exceptam, qui eam visitarat.

Cernens autem Abbas Berno, beatum Odonem virum egregium futurum, accersit Episcopo, etiam inuitum illum voluit sacerdotio initiari. De illo Episcopo referre solebat pater Odo, cibos ab illo benedictos nullum canem ausum fuisse comedere. Si quis vero casu id fecisset, eum subito mortuum fuisse, perinde ac si pro cibo sumpisset toxicum. Obsecro autem, ne quis me carpendum putet, quod dixi eum inuitum ordinatum sacerdotem: quasi inde conijci possit, quod is, qui hoc

Qq 4 facere

Insigne miraculum.

Cap. 18.

Patrem suum efficit monachum, matrem sanctimoniam.

Item virginem quandam a seculo ereptam in monasterium collocat.

Berno Abbas cupidus lucrari animas.

Nobilissima puella dicitur vitam monasticam.

Feliciter Christo spiritum reddit.

Cap. 19. Initiatur sacerdotio S. Odo.

IRIUS
 OBER
 MOBER
 RVIII
 5

facere non dubitavit, in ijs numerandus sit, qui donum spiritus sancti vel emere, vel vendere non vereantur. Eadem enim nocte, quam secutura erat dies ordinationis eius, cum à somno euigilasset, prorsusque nihil de sua initiatione cogitaret, ad collisuum, ut moris est, stolam sensit ab Episcopo sibi impositam. Cœpit igitur misere lugere, tanquam qui magno quodam malo affectus esset: diuque postea prænitia verrecundia non fuit ausus exire è monasterio. Quam ob rem pater Berno, quadam reperta occasione, misit eum ad Episcopum illum. Cumque is pro Odonis consolatione prolixè apud eum egisset de dignitate sacerdotij, ventum est ad monasterium, & scilicet statu sermones. Ibi tum Odo pater ex Jeremiæ prophetia lamentabilem de sacerdotibus texuit orationem. Qua completa, Episcopus rogavit eum, ut illum in scripta formamque libelli redigeret. Obijciente autem Odone Regulæ prohibitionem, ne quid monachus absque Prioris permissu faciat, Episcopus venit ad monasterium, & quòd amicus esset Abbatis, facillè id ab eo impetrauit. Is enim præcepto suo eò adduxit Odonem, ut in Jeremiæ prophetiam tres libellos scripserit: qui quidem in multis iam ecclesijs siue collegijs habentur.

Odo scribit
3. libros in
Jeremiam.
Cap. 20.

Per id tempus Abbas Berno exitiali cœpit morbo decumbere. Itaque quamprimum vicinos acciuit Episcopos, Abbatisque functione se abdicans, voce lachrymabili reum se proclamavit, indignumque tali ministerio: simul orans fratres, ut, quem vellent, patrem siue Abbatem sibi deligerent. Tum verò fratrum manibus comprehensus pater Odo, & propemodum vi constrictus, cum cæcis proclamantibus ut Abbatem consecraretur, ad Bernonem, admodum renitens, adductus est: cumque nec sic vellet cedere, tandem Episcoporum voluntate, ei excommunicationem minitantium, superatus est. Paulò post autem pater Berno migravit ad Dominum: Cui est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

Creatur Ab
bas Gignia
censis.
Obitus Ber
nouis Ab
batis.

LIBER SECVNDVS.

Cap. 1.

Multis calamitatibus crebrisque morbis pressò mihi pauca de B. Odone patre nostro referre licuit, atque ea duntaxat, que sub Abbate Bernone gessit: è quibus tamè pro vestra industria facillè poteritis colligere, fratres mei, à quanta ille perfectione cœperit. Sed quia initium bonæ & beatæ vitæ fert secum angustias & labores, finis verò laudè & gloriam sempiternam: per eius beatam & tranquillam vitam ceu directum tramitem, ad eius felicem obitum properabo. Cum igitur, ut diximus, pro Bernone creatus & ordinatus esset Abbas, mox in eum veteres illi hostes & persecutores, quos supra memorauimus, incurerunt. Ille verò cedere malens, & beatè quiescere, quam contentioni vacare, relicto illo monasterio, & que à Bernone Abbate parata, ipsiq; paterno more tradita erant, abiit Cluniacum, inchoatumque, perfecit monasterium. Secuti sunt autem illum seniores eius loci. Porrò circa B. Martini ferias defecere res omnes, quas secum attulerat ad monasterij officinas extruendas. Est autè apud nos ea consuetudo, ut B. Martini natalitia Odonis diebus celebremus. Peractis itaque octauæ diei matutinis siue nocturnis laudibus, necdum apperente aurora, omnes ad lectos suos reuersi sunt, quiescendi potius, quam dormiendi causa. Ibi tum, ut pater noster Odo narrare solebat nobis, cuidam seni eiusmodi visus obrigit: Vir quidam venerabilis, cano capite, stola indutus splendidissima, & insuper amiculo, quo pluuia arceatur: propius accedere ei videbatur, atque structuram monasterij circuncircà diligenter inspicere. Cumque ex eo perquiret, quis esset, & cur ædificia illa tanto studio contemplaretur, respondit ille: Ego sum, cuius hodiè octauum diem celebrant fratres: quos inuisere volui. Tu verò dicito illis ex me, nè deficient animis, sed in cœpto opere perseuerent. Dicente senè, impenitas omnes absumptras, quas secum attulissent, Non est, inquit ille, quòd timeat. Equidem iam Roma venio, & Turones me confero. Iter autem habiturus sum per Gotthos & Aquitanos, atque ex ijs regionibus tantum eis subsidij acquiram, ut & in præsentia abundè satis sit, & diu postea affatim suppetat. Lati ergò fratres, & tanti viri promissione securi, iucundissimis animis Domino agunt gratias. Quisnam autem hic senex fuerit, cui hæc visio oblata est, equidem affirmare non ausim. Solebat enim pater noster Odo sciens & prudens sese nunquam nominatim exprimere: sed si quid vel magnum, vel paruum vidisset, hoc modo referebat: Quidam ex fratribus nostris, aut quadam persona senex hoc vel illud vidit. Post hanc autem visionem intra paucos

Cedit monachorum improbitati, & abiit Cluniacum.

Visio cuiusdam.

ST

paucos dies à Gotthorum finibus eò allata sunt amplius tria millia solidorum. Id genus tam multa ille mihi hac ratione narrare solebat, partim apud Floriacense, S. Benedicti monasterium, partim Cluniaci gesta, vt, si ego ea ad liquidum profectui velim, libelli modus, scribentis facultatem excessurus sit.

Sed dum ego B. Martini fidiſſima promiſſa re ipsa impleta commemoro, quiddam repente animo occurrit gestum à fera bellua : quod etsi quibusdam fortassis ridiculum videri possit, tamen quando spectaculum facti sumus Angelis & hominibus, annotare id vifum est : vt qui nos imitari aut non possunt, aut dedignantur, dum intelligunt nos à bonis ad meliora proficere, tandem deserant tristem ac miseram vitam suam, & lætissimis animis sequantur nos ad gaudia sempiterna. Constructo oratorio, fratres Episcopum vocarunt, vt illud consecraret. Ille non curans fratrum paupertatem, staturo die venit cum multo comitatu. Ad eorum autem aduentum fratres magno afficiebantur pudore, quòd non haberent, quod pro dignitate eis possent apponere. Manè autem sub lucis ortum immanissimus aperè sylua properauit ad monasterium. Eum cernens templi custos, cum esset extra monasterium, de loco illo componendo cogitans, intrò se recepit, foresque oclusit. At aper posita omni feritate, vt aditus ei pareſceret, diù pulsauit fores, orisque sui spuma illas liniuit. Cum autem nemo præ timore ei aperiret, tantisper illic hæſit, donèc Episcopus cum suis venit : quibus se vitrò necandum obtulit. Completum tum fuit, quod Psalmographus ait : Timentes autem, non minuentur omni bono : itemque illud : Non confundentur in tempore malo, & in diebus famis saturabuntur. Reuerà confusus est pater Odo in Domino, necvquam ei defuit, vnde fratres suscitaret, & pauperibus largiretur. Nullus enim pauper à sinu misericordiæ eius vacuus recessit. Sanè quoties ego cum illo profectus sum, diligenter inquirere solebat, num haberemus, qua pauperibus dari possent. Tum verò securus carpebat iter, tanquam necessaria omnia suppeterent, minimaque defutura essent. Et quia omnibus se petentibus tribuebat, Dei benignitate omnia ei suppetebant. Illud Tobia præceptum ab eius animo nunquam recedebat : Vide, ne auertas faciem tuam ab vilo paupere, & omni petenti te tribue. Si quis ei quippiam afferret, qui ex habitu inops videretur, sciscitabatur ex eo, quid vellet, aut si qua egeret, quã ab ipso prestari sibi cuperet. Illo verò petente aliquid, duplo plus, quàm id valeret, ei dari iussit : quod equidè sapiens, me inspectante, factum est. Fateor autem culpam meam, crebro mihi id mœrorem attulisse. Cum enim essem Prior, dolebat mihi monasterij paupertas, volensque prospicere fratru inopia, dicebam ei iniustum esse omnia tam indiscretè elargiri. Putabam enim sapienter id à me fieri, nec aduertebam infipientiæ circumfusum caliginem, tenacitatis vitio me strangulari. Ille verò cum esset peritissimus animarum medicus, prudentia sua curabat vulnus mentis meæ, dicebatque mihi : Tace, aut certè malo tuo hæc dixeris.

Iuuenis quidam literarum studijs addictus, hyemis quadã nocte ad Matutinas siue nocturnas laudes alacriter properabat, vt inter condiscipulos maturius adesset. Vidit autem in atrio ecclesie pauperem quendam seminudum iacere. Eius ergò misertus, scapulare suum exiit, eiq; dedit. Consideras autè quid fecisset, acerrimi frigoris metum omnè à se reiecit. Finitis Matutinis laudibus, totus iam frigore rigidus, ad cellulam reuersus est : cumq; in lectulū reponere se vellet, membra egelida operimentis futurus, librã auti illic offendit : vnde ei postea suppetebat, vnde & illius & aliorū inopia posset consuli. Hęc quidè ille mihi narrabat, sed incertum habeo, quisnam ille iuuenis fuerit. Eiusmodi verò exemplis sanabat vulnus & peruersitatē animi mei. Vellem iam transire ad alia : sed multa benignitas & misericordia eius retinet me, vt ipsam copiosius cõmendem. Quod etsi non possum absq; rubore meo, faciã tamen, & accusabo atq; obiurgabo meipsum, culpaspq; meas omnibus patefaciam : & quanuis ei, quòd iam è vita abièrit, cõfiteri eas non possum, id tamen efficiam, vt vos mihi apud illū habeam intercessores. In itineribus suis, si quos obuios habuisset pueros, quippiã eos cantare cogebat, præmijq; loco è rebus suis aliquid eis dari iubebat, dicens eos non parua remuneratione dignos : scilicet hac iucunditate sua & nos exhilarare, & illos misericordiaz visceribus reficere cupiens. Sermo eius admodum festiuus & iucundus erat, ita vt præ nimio gaudio nonnunquam ridere nos cogeret. Sed ille moderationis habenas manu tenens, mox proponebat nobis illud è Regula, Risum multum aut excusum non amare : itemq; illud : Monachus non sit facilis ac promptus in risu : quia scriptum est, Stultus in risu exultat vocem suam. Atque hoc aliòve modo cohibebat nos à risu :

Magna accipit, ubi fiducia ad abolendum Cluniacense monasterium. Cap. 2.

1. Cor. 4.

En vt diuinitus fratri paupertati consultetur. Psal. 33. Psal. 16.

S. Odonis mira in pauperes benignitas. Tobiz. 4.

Cap. 4.

Præmium misericordiaz.

Regula 5.

Benedicti Cap. 4. Cap. 7.

Eccle. 21.

à risu :

IRIUS
Haber
MORBER
RVIII
5

à risu : sed interim tamen spiritalis eius hilaritas, interno animi gaudio nos afficiebat. Verùm ego indignus quidnam de eo, aut de tanto gaudio dignè possim eloqui? Sane si aliter animis nostris satisfacere nequiremus, clam eius vestes exosculabamur. Quod verò hoc in nobis admirationis habet, qui illi semper adhærebamus, quando etiam intrante eo in ecclesiam S. Petri, Dei famulæ & plerique alij hinc inde exilientes, post eum cursitabant, & tegmen capitis eius, extrema apprehensa fimbria, deosculabantur. Et ille quidem ibat prope, vt eos fugeret: sed sequebantur illi haud aliter, atque persecutores quidam. Erat enim instar lapidis angularis quadratus, planè Angelicus & humanus, liberalis & amabilis, ita vt quotidie in eo compleri videretur illud Propheticum: Iucundus homo, qui miseretur & commodat, disponit sermones suos in iudicio: quia in æternum non commouebitur: atque illud Apostoli: Hilarem datorem diligit Deus. Cæcos & claudos ore iucundo dicere solebat paradisi fore ianitores: atque ea causa neminem eos repellere debere ab ædibus suis, nè ab illis quandoquè paradisi fores illi præcludantur. Quòd si quispiam è famulis nostris, eorum non ferens importunitatem, asperè eis responderet, aut solita beneficia celeriter non conferret, vel eos ab aditu ostij nostri arceret, grauius illum obiurgabat, accitisque illis coram eo dicebat: Cùm venerit iste ad ostium paradisi, fac ei similiter. Id vè ea causa faciebat, vt terreret illos, & ad benevolentia studia prouocaret. Si ei aliquò pergenti obuiam venisset anus, vt fieri crebrò solet, aut morbidus & debilis quilibet am, mox descendebat ab equo, & eum illi imponebat, suos interim socios omnes reuaret, nè caderet. Ille verò inter nos equitantes incedebat pedes, semperque psallens, cogebat nos secum psallere. Quòd si quis nostrum vel præ pudore, vel timore illius vellet se ab equo demittere, prohibebat eum, sciens non pauperis iuuandi studio, sed pro sui reuerentia id fieri.

Cap. 4.

Dæmonia
ca sanatur.Insignis ei
charitas &
humilitas.Cap. 5.
for. * Italia

Equidem crebrò eum ita facere vidi. Cùm aliquandò Cotias transmitteremus Alpes cum Geraldo Rhegiensi Episcopo, Romamque pariter venissemus, memini eum cuidam dæmoniacæ id humanitatis præstitisse. Ea verò illic curata, Senas nobiscum venit, atque illic, cogente dysenteria, remansit. Postea autem apud S. Paulum Romæ eam vidimus, moxque signo denarium ei præberi iussit. At illa præ verecundia submissò capite, humique depressis luminibus sedente, percontabar ex eo, quænam esset mulier: Moxque depinxit eam mihi signis quibusdam, vnde facile posset agnosci. In eodem itinere senex quidam debilis eisdem Alpes nobiscum transibat, onustus sacculo, pleno panibus & allio, iremque cepis & porro: quorum fœtor mihi erat intolerabilis. At ille pius pater simulatque in conspectum eius venit, more suo in equo suo sedere eum iussit, eiusque valde malè olentem sacculum, in suos humeros recepit. Ego verò tatum fœtorem diutius ferre non sustinens, procul ab eius latere me subdixi. Confecto indè summarum Alpium arctissimo itinere, cùm iam in descensu essemus, vidi eum procul stantem, & cogente paupere, conscendere equum suum. Sed neque sic tamen pauperi sacculum reddidit, sed ad ephippium suum appendit. Ego tum socios, qui me præcesserant, anteuertebam, & vt citò ad illum peruenirem, non sine verecundia accelerabam iter. Vbi autem paulò pòst ad illum accessi, Veni, inquit: supersunt enim psalmi aliquot nobis cantandi. Respondente autem me, sacculi illius putorem me perpeti non posse, mox acriter me castigans, Proh dolor, inquit, id quod tibi tam grauius olet, pauper potest edere, & tu nec odorem eius tolerare potes? Pauper sacculum illum gestare potest, tibi eum etiam adspicere permolestum est? Hæc autem de seipso dicebat, quippe qui verè esset pauper Christi. Effecit autem his increpationibus suis, vt deinceps fœtorem illum prorsus non sentirem.

Sub idem tempus à Leone summo Pontifice in Italiam missi sumus pacis componendæ causa inter Hugonem * Longobardorum Regem, & Albericum Romanæ vrbis principem. Cùmque post multa discrimina tandem Senas venissemus, ciuitatem illam fame oppressam reperimus. Ad illud autem tam longū & periculosum iter acceperamus nobiscum triginta ferè argenteos solidos, quorū pars maxima iam distributa erat. Ego verò non immemor consuetudinis eius, quòd nihil sibi in nostros vias seruaret, acceptis reliquis solidis, clanculum ab eo recessi, eoque ignorante, vrbem petij, metuens nè & nobis & equis nostris non suppeteret, vnde escas necessarias cõpararem. Postquam autem ille quoque in vrbem ingressus est, egeni & inopes ad eum confluxerunt, solita ab eo poscentes beneficia. Tum ille circumspicentis omnibus, vt me abesse

abesse vidit, mox subodoratus quid fecissem, neque tamen dubitans, etiamsi praesto non essem, non abesse me procul, omnibus manu innuit, ut ipsum sequerentur. Quod cum illi facerent, in quadam civitatis platea tres conspexit viros, qui etsi cultu vestitum praeseferrent, nulla se inopia premi, reuera tamen inopes erant. Ut ergo illos quoque beneficentiae suae participes faceret, hac arte usus est: Ante fores aedium suorum exposuerant, illi scutellas, lauri baccis plenas. Quasiuit ergo ex vno eorum, quanti eas venderent. Illo nescio quid vilis precij indicante, Tace, inquit vir sanctus, nec denuo tantillum precium exprimas: quin potius tot denarijs eas venire dicas. Quod cum ille faceret, mox vir pius totidem denarios mutuo accepit, atque ita sub persoluto precij praetextu hoc eos beneficio affecit. Interea obseruante me gressus illius paulo post venit eminens, pauperum cuneis egregie stipatus, usque adeo verò exultans & laetabundus, ut cum eum ex more salutassem, vix refalutare me posset. Mox dissimulanter sciscitante me, quinam essent illi satellites & stipatores, & quid sibi vellet: Hi sunt, inquit, domestici Dei, & liberatores nostri. Ocyus igitur persolue eis mercedem. Feci, ut iussit: rursusque percontabar, quid sibi vellet baccis tam multis, & vnde eas haberet. Tum verò ille sanctus vir tales suo ore deprompsit sermones, quales ego me ab incunte aetate nunquam audisse memini, nec deinceps auditurum puto. Adeo enim omnes nos exhilarauit, ut praenimia animi exultatione, nemo nostrum posset sibi à lachrymis temperare, vel quicquam pre lachrymis alteri loqui. Ego autem necdum illis detersis, supplex rogare eum coepi, ne illa baccharum sarcina oneraret nos, sed venditoribus eas remitteret. At ille: Non faciam, inquit: vereor enim, ne precium mihi reddant. Tandem id vix ab eo impetrare potui, cum ostendissem iam longo nos ab illis interuallo distare. Eodem die praedixit me Prioris officio futurum, & pleraque alia, quae postea mihi euenerunt. Deinde me instituit, quemadmodum patientiam parare deberem: & à seipso sumens exordium, exposuit mihi, quam multa à fratribus suis olim pertulisset. quae iam nolim hic commemorare, quòd postea mutati illi sanctissimi vixerint.

Necdum autem confeceramus iter susceptum, & ecce cum perparum è nostra pecuniola superesset, obuium habemus fratrem nostrum Petrum presbyterum, qui tum conuersionis gratia Romam contendebat: è cuius copijs nostra ditata est inopia. Ab eo enim tantum accepimus, quod sufficeret itineri nostro peragendo. Facta sunt hæc mensibus Ianuario & Februario. Fuit autem iter nostrum per Alpes: tantaque nix è caelo decedit, ut olim cognitum iter, prorsus incertum nobis efficeret, adeoque nostros impleret sinus, ut praefrigore, loquendi facultate destitueremur. Cumque cererem beati viri seniles artus ea molestia tabescere, celeriter ei tunicam confeci, quæ & tueri & fouere eius viscera posset. Vbi autem legatione nostra perfuncti fuimus, à nostratibus compulsi sumus per loca maritima domum reuerti. Postquam ergo Barrianum, ut vulgò vocant, peruénimus, iam sole occumbente, quidam feminudus pauper obuiam nobis venit: cuius quidem speciem ut tum considerare non potui, ita nec postea recolere. Sed memini tamen nudis plantis atque lateribus immensas illas niues eum calcare intrepidum. Ad eum ubi pater Odo propius accessit, omnes iussit antecedere: moxque se expolians, pauperem induit, mihi que precepit, tantum ut ei nummorum adderem, quibus posset domum pertingere. Itaque paulisper substiteri, rogavi quòd tenderet, quòd scirem in illa vasta solitudine nullum diuertendi locum extare. Respondit ille, se cum luce ad Pastorale castrum usque posse peruenire. E quibus verbis conperi non esse illum hominem mortalem, cum iter illud, quod intra horam vnâ se dixit posse conficere, nos vix toto die emensi essemus. Mihi verò id quod iam retuli, superiori nocte terribili visione praemonstratum erat.

Adeo autem beati viri sinus misericordia dilatatus erat, ut non solum fidelibus, sed etiam hostibus & persecutoribus suis tam benignum & humanum se praerberet: quod quidem satis testabitur exemplum, quod iam referam, cui interfuit frater Firmus, Abbas Balduini germanus. Cum Romuleam urbem propter inimicitias, quae ei erat cum Alberico principe, Hugo Rex, cuius antè meminimus, obsideret, vir sanctus & intra & extra urbem discurrens, hortabatur eos ad mutuam pacem, Regisque furor sedare, & urbem obsidione liberare connitebatur. Interim accidit, ut euntem illum iuxta beati Andreæ Apostoli monasterium, quod Cluium Scauri vocant, rusticus quidam propter aquae lagunculam occidere meditaretur. Ut enim scriptura dicit, Qui ambulat simpliciter, ambulat confidenter: ille more suo nulli nocens, nihil

Mira arte
cõsultit quo-
rundam oc-
cultæ pau-
pertati.

Ingens gra-
tia verborũ
cuis.

Quædam
futura præ-
dicit.

Cap. 6.

Seipsum ne-
cessaria ve-
ste spoliat,
ut regat
pauperem.

Cap. 7.

Pro. 10.
nihil.

IRIUS
Oder
Oder
RVIII
5

468

Regulæ S. Benedicti cap. 7.

nihilque mali suspicans, demisso gradiebatur capite. Intantum enim ille studiosus erat obseruandæ Regulæ, vt longo vsu, vbicunq; esset, siue stans, siue ambulans, aut sedens, semper inclinato esset corpore, defixoque in terram vultu. Quod quidem in causa fuit, vt à quibusdam tempore conuersionis suæ per iocum appellatus sit fossorium. Cùm autem rusticus ille caput eius ictu appeteret, quotquot iuxta illam viam

Rustico necem ipsi intentanti quod præstitit.

erant, editis clamoribus, eius manus cohibuerunt. At pater mitissimus nescio quos denarios mutuo acceptos ei dono dedit, beneficium pro maleficio reddens. Vbi vero princeps memoratus id comperit, homini illi manus amputare voluit: sed vir pius admodum obnixè pro illo deprecans, misero veniam impetrauit.

Cap. 8.

Et ad multorum & ad vestras etiam aures peruénit, quid cuidam furi pater noster Odo non ita pridem Romam veniens fecerit: quod tamen mihi annotare libet, non tam vt vestræ id industriæ innotescat, quàm nè in obliuionem abeat, si non sit litteris commendatum. Permanente igitur illo intra urbem orationis causa, visum omnibus fuit, vt frater noster Godefridus in agrum mitteretur, equorum pastoribus inuigilaturus. Eadem nocte somno pressis pastoribus, & Godefrido in precibus vigilante, fur adfuit, raptumque conscendit equum, & fugam iniit. Videbat id quidem Godefridus, sed equum perdere maluit, quàm frangere silentium: quod si rupisset, fur ille mox relicto equo, in pedes se coniecisset. At tamen vnum è pastoribus excitans, id quod fiebat, signis ei indicabat. Nocte exacta, manè vident furem procul immotum cum equo consistere. Itaque comprehensum illum, iniectis vinculis, ad patrem Odonem remittunt. Is verò mox ei quinque solidos argenteos dari iubet, dicens non esse, absque iusta eum mercede dimittere qui tota nocte magnos esset perperis labores. Postea cum, Deo trahente, monasticum ego complexus essem institutum, & deinde fratres me suum esse Priorem voluissent, sæpè furem illum mihi indicabant: & quòd filius esset molendinarij nostri, quoties pater eius venisset contra ipsorum voluntatem, solidos illos repetere me cogebant.

Fur diuinitus denuntiat.

Vide sancti viri bonitatem.

Cap. 9.

Silentijs laus.

Sed quia de silentio sermo incidit, sine cuius cultu pro nihilo sanè ducenda est vita monastica, operæ precium erit in eo commendando non nihil immorari. Vita enim monachi tantisper aliquid est, donè se intra silentium continet. Eo verò neglecto, quicquid rectè & benè se agere existimauerit, vt sancti patres docent, id pro nihilo putandum est. Itaque ea tempestate, qua saeuissima Nortmannorum gens Pictonum atque Turonensium fines cruentis vastabat gladij, duo eius congregationis venerabiles viri, nescio qua causa, Turones missi sunt: quorum alteri Archinbaldo, quem equidem benè cognitum habeo: alteri Adalasio, sed mihi ignoto, nomen est. Hi viri celeberrimi, & multorum nunc monachorum patres, cum longum illud capefferent iter, & ad quandam locum captandæ quietis causa diuertissent, eadem nocte à Nortmannis capti sunt. Erat prope locum illum oppidum quoddam, quod noctu, irruptione facta, barbari occuparunt. Alia verò illorum manus, pridem captam ferens prædam, in eum peruénit locum, vbi ij, quos diximus, fratres erant: quos illi quidem capere, eorumque manus colligare, minasque intentare poterunt, sed non tamen efficere, vt silentium rumperent. Manè ad eum accessere locum, ad quem omnes pariter conuenire constituerant. Fratres verò illi paululum ab illis secedentes, ita vt erant vincti, humi se prostrauerunt, vt persoluta Plálmodia, finem silentio imponerent. Necdum autem suas absoluerant preces, cum reliqua Nortmannorum pars, multis onusta spolijs, aduenit. Porro illorum Dux cernens fratres humi iacentes, rogabat suos, quinam essent. Illi verò cuncta quæ gesserant, ordine ei exponunt, adduntque nulla ratione vllum se ab eis sermonem extorquere potuisse. Tum ille barbara immanitate turgidus, cum equo phalerato, quo sedebat, irruit in eos, contumque vibrans, necem intentabat, experiri volens num formidarent. Interim barbari vndique circumfusi, plaudebant manibus. Fratres verò vt erant constantes animo, ita etiam corpore immoti permanebant: nec id simulatè, sed nè quid contra iustitiam fasque sanctæ Regulæ admitterent, cui conuenienter & viuere & mori cupiebant, nec vnquam ab ea desisterent. At verò omnipotens Deus insolentis turbæ illius plausum repentè mutauit in luctum. Nam simulatque Dux ille barbarus cum equo suo ad eos accessit, equus resiliens, sessorem suum excussit, humique abiectum elisit, moxque lethifera febris secuta est. Tum omnes illi conticescunt, multoque stupore correpti, inter se consultant, quid fratribus illis faciendum sit. Tandem hoc eis plane barbarum placet consilium, vt pro vita Ducis sui alter eorum cadatur. Itaque sortuntur,

In barbari tyrannum vindicta celestis.

ST

untur, ut interficiendus sit. Sed in virtutum gratiam, & in Christi sorte numeratos diabolica fors cadere non potuit. Id barbari illi summo perè admirantes, aiunt supra homines, illos esse, quos ipsorum fors attingere non posset. At tamen fortitò alterum ex famulis eorum iugularunt. Alter famulus, quòd optimè calleret barbarorum idioma, quæ à fratribus Latinè dicebantur, ille clam hostibus indicabat: quem quidem nos existimamus à benigno hominum consolatore Deo propter fratrum salutem esse seruatum. Illic autem barbari ad fratres accedunt, solunt manus, pro salute Ducis sui obnixè eos per famulum interpretem deprecantur, nec deinceps eos ligare audent. Immo, quod admiratione dignum est, cum ad vnus fratris collum cruce[m] reperissent, non sunt ausi tollere. Porrò cibo & potu non alio, quàm fratres ipsi vellent, vsi sunt, quandiu apud illos fuere. Poterant tum etiam illi dicere cum Apostolo ouante: Non solum autem, sed & gloriamur in tribulationibus, scientes quòd tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem. Spes autem non confundit: quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris.

Et nunc oro & obsecro vos, quicumque monasticum fertis habitum, vt vnà mecum horum virorum exemplum intueamini, & tandè aliquandò silentio operam detis. De hoc enim bono silentio dicit Esaias: In silentio & in spe erit fortitudo vestra. Itemque Ieremias: Bonum est silentium cum silentio salutare Dei. Bonum est viro, cum portauerit iugum ab adolescentia sua. Sedebit solitarius & tacebit: quia leuauit se super se. & sanctus Dauid: Dixi, inquit, Custodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator aduersum me. Obmuri, & humiliatus sum, & filii à bonis. Paulus quoque Apostolus: His, ait, qui eiusmodi sunt, denunciamus, & obsecramus in Domino Iesu, vt cum silentio operantes, suum panem manducent. Et hæc quidem ex prophetis & ex diuinis nos literis protulimus, nè quis putet silentium nupè inuentum & excogitatum: quemadmodum quidam imperitè affirmant. Porrò prophetis subscribunt noui Testamenti patres, Paulus, Antonius, Hilarion, Iohannes, itemque beatissimus pater Benedictus: sed & permulti alij, quos nominatim non exprimimus, nè fastidium afferamus. Quorum silentium si quis studiosè perquirere velit, in eorum historijs abundè comperiet.

Sed nè quis obijciat nobis eos vixisse in solitudine, ex Euangelijs quædam profereamus, & primò de ipso Salvatore & Domino nostro, de quo sic legimus apud Mattheum: Compulit Iesus discipulos suos ascendere in nauiculam, & præcedere eum trans fretum, donec dimitteret turbas. Et dimissa turba, ascendit in montem solus orare. Itemque in Marco: Coegit Iesus discipulos suos ascendere nauim, vt præcederent eum trans fretum ad Bethsaidam, dum ipse dimitteret populum. Et cum dimisisset eos, abiit in montem orare. Atque etiam in Luca: Exiit Iesus in montem solus orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Et cum dies factus esset, vocauit discipulos suos, & elegit duodecim ex ipsis &c. Item apud eundem: Vigilate itaque, omnino tempore orantes, vt digni habeamini fugere ista omnia, quæ futura sunt, & stare ante filium hominis. Erat autem diebus docens in templo: noctibus verò exiens, morabatur in monte, qui vocatur Oliueti. Denique in Iohanne: Iesus perrexit in montem Oliueti, & diluculo iterum venit in templum. Quòd si Verbum patris, & carnis conditor inter homines viuens, & vitæ Euangelium prædicans, aliquandò siluit, facile in dè colligi potest, quid nobis faciendum sit: præsertim cum, teste scriptura, mors & vita in manibus linguæ sit, & in multiloquio non desit peccatum, nec vir linguosus dirigatur in terra. Si fratres illi, quos diximus, etiam tum, cum cæderentur & tunderentur ab hostibus, in vocem erumpere noluerunt, eum imitantes, de quo scriptum est, Sicut ouis ad occasionem ductus est, & quasi agnus coram tondente se sine voce, sic non aperuit os suum: quid de illis sentiendum est, qui nulla vi adhibita, sua sponte Regulæ iussa transgrediuntur? Quid ij dicturi sunt, vbi ventum erit ad illud æquissimum æterni iudicis tribunal? Sed ad historiam reuertamur.

Beati patris Odonis valdè tum celebre nomen fuit, fama que sanctitatis eius longè lateque spargebatur. Innotescerebat ille regibus, magna Episcoporum stuebatur familiaritate, charus erat magnatibus. Itaque monasteria, quæ in illorum regionibus sita erant, illius tradebant potestati, vt ad nostrum institutum ea corrigeret, atque constitueret siue ordinaret. Vndè accidit, vt ad quoddam se conferret monasterium, paucos secum fratres adducens, in quibus etiam Adolphus fuit, nobis minimè igno-

Rom. 5.

Adhortatio ad seruandum exactè silentium. Esa. 30. Thren. 3.

Psal. 38.

2. Thess. 3.

Approbatum silentium, scripturæ sacræ & patrû testimonio. Cap. 10.

Matt. 14.

Marc. 6.

Luc. 6.

Luc. 21.

Ioan. 8.

Prou. 18. Prou. 10. Psal. 139.

Esa. 53.

Cap. 11.

S. Odoni datur negocium reformandi monasteria.

IRIUS
MODER
EVIII
5

tus, qui ante hoc biennium migravit ad Christum. Cumque illic fratres nostri babato cepissent preparare mandatum, ut Regula iubet, quidam ex loci eius monachis illac transiens, ut vidit fratrem more apud nos visitato laurare * focculos suos, ira permotus, rupto silentio ait ad eum: Dic mihi, vbinam praecepit S. Benedictus, ut monachi laurent focculos suos? Ille autem signo innuit ei, ut taceret. non enim tum licebat loqui. Sed non erat ille memor sententiae Sapientis: Qui erudit de riforem, ipse iniuriam sibi facit. Noli arguere derisorem, ne oderit te. Cernens enim monachus non sibi responderi a fratre, magno furore percitus: Tunc, inquit, qui cum mercator esses, per regiones discurrebas, huc iam aduenisti, ut nos Regulam doceas, & meliores te corrigas? Qui iurando, immo peicrando, instar accipitris res alienas tibi acquirere solebas, iam impudenter apud nos sanctulus & religiosus videri quasi ignoremus quisnam sis? Me quidem omnipotens Deus serpentem non fecit, ut sibilem quemadmodum tu facis: neque bouem, ut mugitus edam: sed hominem me creavit, & ut loqui possim, linguam mihi dedit. Hac & id genus alia illo turbulento animo blaterante, frater noster eo relicto recessit. Altero die cum haec in capitulo proposita essent, miser ille non modo veniam non petijt, sed etiam recte se fecisse respondit. Neque enim fas esse, ut eiusmodi frater meliorem se reprehendat. Tum pater Odo, eius superbiam molestè ferens, Hodie, inquit, dies Dominicus est: conuerti nemo iam debet. Differatur huius rei examen in crastinum. Paulo post omnia è capitulo recesserunt. Ecce autem confestim monachus ille fit elinguis, & postmodum sine absolute moritur. Aduertimus hinc, quam dira pestis sit arrogantia & elatio, quae multos haecenus monachos, ut & legimus, & experimur, fauciat & elidit, qui cum se scire existiment, quod ignorant, in suis persuasionibus, ut Apostolus ait, stulti fiunt: acciditque illis, ut dum nolunt esse discipuli veritatis, fiant magistri erroris: pertinacique etiam ad illos, quod in Osee propheta habetur: Reuersi sunt, & essent absque iugo: facti sunt quasi arcus dolosus. Quibus mihi illi similes videntur, qui prius magistri dici volunt, quam sint discipuli: & cum necdum parere & subesse didicerint, ad regiminis fastigia adspirant: atque in ipsis tyrocinijs, iam victorum videntur brauium, in doctaque manu fortissimorum militum arma corripere non verentur. Non attendunt isti, quod dictum est, eum, qui regulariter non subest, regularibus praesse non debere. Sed quando ipsi Regulae conuenienter nolunt viuere, à Regulae praecipis aures cordis sui auertere non formidant: ita ut recte in eos quadret Propheticum illud: Verterunt ad me terga, & non faciem. Nicodemus princeps Iudeorum, venit ad Iesum nocte, prius discere volens, quod postea alios doceret. Huius autem morbi duplex genus est: Vnum, quod occulta quadam temeritate & arrogantia sub sanctitatis praetextu impellit hominem ad occupandam magisterij arcem. Alterum, quo fit, ut ipse iam deprauatus, alios itidem corrumpat, & in suos pertrahat errores: quodque sine dolore dicere non possumus, ipse iam praecipitatus, alios stantes secum conetur trahere in praecipitia. De eiusmodi Dominus in Euangelio ait: Caeci sunt, duces caecorum. Caecus si caeco ducatum praestet, ambo in foueam cadunt. Id genus hominum coetum, rectius cauponam, quam collegium vel congregationem, dixeris: quandoquidem vnusquisque apud illos facit quod libet: respuit, quod collibitum non est. De talibus scriptura ait: Stupa collecta, synagoga peccantium. Denique hoc monachorum genus B. Benedictus teterimum vocat, eorumque conuersationem dicit miserrimam, & melius esse de eis silere, quam loqui. Sed his omnibus, in spiciamus querimoniam miserrimi monachi, de quo paulo supra egimus. Certè beatus Benedictus sic praecipit de rebus monasterij: Omnia, inquit, vasa monasterij, cunctaque substantia conspiciantur velut altaris vasa sacra, itemque: Si quis autem sordidè aut negligenter res monasterij tractauerit, corripiatur. Si non emendauerit, disciplinae regulari subiaceat. Quid verò sunt calceamenta & vestimenta fratrum, nisi monasterij substantia? Aequum est ergò, ea non sordidè & negligenter haberi, sed munda seruari. Quod si monachus ille considerasset, fratrem focculos suos ad Regulae praescriptum abluentem, minimè reprehendisset. Verum his ommissis, ad alia properemus.

* subalares vocat auctor.

Prou. 9.

In solentis monachi terribilis casus. Rom. 1.

Osee 7.

Ierem. 2. Ioan. 3.

Superbiae siue ambitionis duplex genus.

Mat. 15.

Ecclesi. 21. Regulae suae cap. 1.

Regul. cap. 31. Cap. 32.

PEr id tempus, cum beatus Odo pater noster regularibus nos intrueret disciplinis, multorum monachorum miserabilem est vitam excelsam nobis commemorare solebat, ut iuueniles in nobis appetitus comprimeret, & quadam timoris virga ad paradisi gaudia sempiterna perduceret. Cum autem aliquando in eiusmodi esset narratione, obnixè rogavi eum, ut indicaret nobis, num intra Italiam duntaxat, vel etiam in alijs Europæ prouincijs monasticus ordo prolapsus esset: tum etiam, qua ratione, vel quando id accidisset. Respondit ille: Ante hos annos, cum apud Turones in ecclesia beati Martini monachi degerent, ceperunt desciscere à moribus & institutis monasticis: propriaque sectanda voluntate, vitam professionemque suam corrumpere. Abiecto enim monachorum solito habitu, fucatos atque fluxos & pallio ornatos induerunt cucullos & tunicas: calceis uterentur ad eò rotundis & nitidis, ut vitrei videri possent. Ad laudes Dei nocte celebrandas, ne forte ad aliquid pedes offenderent, cum luce diei surgebant: pluraque id genus alia faciebant. Quibus cum vellent Deus finem imponere, nocte quadam omnibus somno correptis, vnus ex eis vigilans, duos viros vidit in dormitoriū ingredi, vnum manu tenentem gladium, alterum imperantem ei, ut quos ipse digito demonstraret, gladio perceret. Cumque ille etiā eum, qui hæc videbat, cedere vellet, Adiuo te, inquit, per Deum viuētem, ne me interficias. Illic retraxit ille gladium, & hic solus ex omnibus euasit. Porro autē sciscitante me, quæ culpa esset monachi, si candido animo precioso habitu uteretur, mox ille hoc mihi exemplū posuit. Quo tempore Nortmannorum gladius in nostris regionibus grassabatur, multi ex nostro ordine relicti monasterijs suis, illa occasione oblata, ea repetere ceperunt, quibus iam pridem nunciū remiserant. Pro consortio fratrum, delectabantur parentum & amicorum frequentia: pro rebus monasterij studebant priuatas sibi parare opes. Vestes cum quibus est monasterio exierant, si fractæ fuisset, non similibus volebant indui, sed quæ essent ex panno coloris cerulei. Vnus autē ex ijs ad meliorem se frugem recipere volens, nostrum petijt monasterium, orans ut ipsum in nostrā sodalitatē admittiremus. Nobis annuentibus, mox ille omnia, quæ acquisierat, dedit monasterio. Iussus autem ire, & inferre ea in monasteriū: Et ego, inquit, & quicquid hæcenus habui, vestræ ditioris est: vos eas res & repetere, & cui visum est, dare potestis. Ego illarū causa solus est monasterio non egrediar. Vos vni de fratribus, ut eas adducat, præcipite: cui equidem, ne vestræ non obtemperem voluntati, libenter comitem me adiungam, eiusque, quoad poterō, iussu capessam. Sed siue hic permāsero, siue illuc profectus fuero, deinceps rebus omnibus nudatus ero. Perseuerante autem fratrum sententia, cum fratre socio abiit, quod iussus erat. Vbi ventum est ad locum, in quo antea habitauerat, subito in morbum incidit, & illic vita functus est. Frater autem, qui ei aderat, quanto eum vidit propius ad mortem accedere, tanto pro eius anima maiori contentione Dominum deprecabatur. Vtrique autem hæc visio obrigit: Erat thronus loco sublimi positus, in quo residere videbatur beatus Benedictus, cui adstabat innumera monachorum frequentia. Ascensus throni illius, pallijs instratus erat, in cuius inferiori gradu languidus ille iacebat frater, tanquam veniam petens. A dextris & sinistris stabant monachi, quos diximus. Inter utrosque autem spatium erat, ascendere volenti peruium. Cumque dixit morbidus frater iaceret prostratus, vnus ex assistētibus rogauit pro illo S. Benedictum, dicens indignum videri, eum sic relinquere: dignum esse, quem erigi ipse iuberet, & ex quo, quid velit, perquireret. Respondit ille, hominem quidem se videre, sed habitum non agnoscere. Itaque alterius instituti hominem, eiusque causam discutere se non debere, nec in eius vitam inquirere. Audiens id nostri instituti frater, exiit se, & vestibus suis ægrotum fratrem induit & ut denuò veniam petat, compellit. Id cum fecisset, vox supernè audita est, iubens eum surgere & fursum ascendere. Sub his euigilat frater noster, moxque re ipsa fecit, quod in visione se fecisse viderat, & quasi iam securus de salute eius, precibus suis quantum potest, animam eius Domino commendat, & Eucharistia communit. Collige hinc frater, eum, qui se monachum S. Benedicti proficitur, etiam animo & opere atque habitu S. Benedictum imitari debere. Non enim sufficit monacho sola mentis puritas, si cætera signa desint, quibus ille carere non debet. Nemini igitur absurdum videatur, quod diximus ægrotum illum fratrem nec veniam promereri, nec fursum scandere potuisse, donec illius mutatus esset habitus.

R r 2 Nouimus

Cap. 1.

Monachi Turonenses ut prolapsi sint.

Visio cuiusdam terribilis.

Delectari paratum & amicorum frequentia, & gaudere rebus proprijs, in monacho damnable est.

Visio duorum fratrum.

Non agnoscit S. Benedictus monachum, non ferentē habitum monasticum.

TRIVS
NOBER
RVIII
5

Exod. 28. Nouimus in lege certas Pontifici & sacerdotibus attributas vestes, sine quibus in san-
ctuarium ingredi non audent.

Cap. 2. Hæc cum mihi pater Odo dixisset, rursus adiecit: Vis ne etiam alijs documentis
ostendam tibi, quam parua res plerunque non mediocriter dehonestet atque cor-
rumpat? Cui cum ego respondissem, id quidem mihi esse optatissimum, ille sic cepit
texere sermonem: Per hos dies duo fratres admodum repentina extrinseci morte sunt,
non tamen eodem vel loco, vel tempore. Alter eorum venit ad domum sororis sue,
aitque se mirum in modum esurire. Illico respondet soror, magnam sibi piscium copiam
suppetere: comederet quos & quando vellet. Ille propè indignabundus, ait se facti-
re pisces, quibus tot annis perpetuo usus esset, nec iam illis vesci se posse. Tum soror:

Horrenda mors duorum monachorum, carnes edere volentium.
En, ait, in promptu nobis carnes sunt: ede quantum libet. Iussit ergo ille assari armum:
sed interim tam en moram impatiens, particulam eius misit in prunas, & vino allato,
audè illam in os coniecit. Mox adest ultio caelestis. Particula petulanter sumpta, hæ-
ret in gutture, nec glutiri potest, nec reijci, strangulat hominem, & cogit infelicem
expirare animam. Alter manè ad patris sui ades veniens, rogat num quid habeant,
quod possint ipsi edendum apponere. Illis dicentibus, nondum esse edendi tempus,
respondit iratus: Hem tota nocte equitavi, ut explerem quod iustus sum, & vos ieiunare
me cogitis? Afferte, si quid habetis. Aiunt illi, se habere pisces. At miser acri-
bus etiam iracundiæ stimulis percitus, & fastu tumidus, huc illuc circumfert oculos,
videtque gallinarum gregem ad pedes suos. Mox non sine furia quadam arrepro baculo
vnam ex eis, quæ ei arrideret, percussit, oreque rabido, Hæc mihi, inquit, modo pisces
erit. Qui tum illic aderat, non sine rubore aiunt ad eum: Fortassis licet tibi, pater, ve-
sci carnibus. At ille: Volatilia, inquit, non sunt caro. Vnam enim habent cum piscibus
originem, parisque cum illis conditionis sunt, sicut habet quidam hymnus noster. Ad
hæc eius verba conticuerunt omnes. Deinde apposita est illi assa gallina, ex qua cum
morsellum accepisset, cum nec trajicere in stomachum, nec expuere potuit, repente è
medio sublatus. Nè autem hæc tibi incredibilia videantur, memineris olim Elau pro-
lenticulæ edulio perdidisse primogenita, & populum Israeliticum manna fastidientem,
(sicut & isti fratres pisces respuerunt) carnesque concupiscentem, diuinitus castigatum
esse. Nec tamen nos dicimus in cibo inesse vitium, sed in illis, qui cibo malè vtan-
tur. Itaque & Apostolus prohibet, nè carnis curam in desiderijs faciamus. In Daniele
videmus, & illum & tres pueros legumina regijs epulis prætulisse: & ij pueri in cami-
num missi, flammam non senserunt. Nemo verò opponat nobis Eliam carnes com-
edentem. Quod si quis id facit, cogitet famem eius temporis, simulque aduertat à cor-
uis illas carnes allatas prophetæ, qui non raro dæmonum typum gerunt. Tale itaque
edulum tales habuit ministros, qui illud & vesperè & manè afferrent. Cum autem
pane solo & aqua victitavit, Angelum ministrum idem propheta habuit, tantum-
que inde accepit virium, ut quadraginta dierum posset in ediam tolerare. Multis au-
tem profuit fratrum illorum, quos memorauimus, interitus, multorumque ea occa-
sione correcti sunt mores. Nec cessat Deus multis miraculis castigare instituti nostri
monachos, ut ipso authore, in bono perseverent.

Gen. 25. Num. 11. Rom. 13. Dan. 4. Dan. 3. 3. Reg. 17. 3. Reg. 19. Cap. 3. Ad euitandum omne periculum, ea quæ agimus superi-ori sunt in-dicanda.

Cap. 3. Solent referre fratres, qui ante me beato Odoni adstitere, fratrem quendam eius
monasterij venæ sectione eo tempore, quo id licitum erat, suæ sanitati consulere con-
sueuisse. Id verò ægrè tulisse beatum Odonem, quod etsi necessitate adactus id face-
ret, non tamen absque superioris permisso id fieri oporteret. Itaque mox ruptam esse
venam, unde sanguis fluxerat, nec prius fluxum illum sisti potuisse vlla arte vel ratio-
ne, quam animam exhalaret. Aiebant etiam fratres illi, siue prospera, siue aduersa ille
cuiquam denunciasset, ea non potuisse non euenire: quod vitium ex nostris quidam
in seipso expertus non esset. Felices planè illos, qui eius presentia frui meruerunt, quo-
ad superuixit. Me verò infelicem, qui non integros duos annos in eius sui ministerio.
Cum autem appropinquaret tempus, quo ex diuina ordinatione ab illo separandus
eram, & eius absentia, quæ tum futura erat, maiori me illius amore & desiderio in-
flammarer, ille me aliquando tristem conspicatus, suo more blanditer consolari co-
epit. Vt vidit autem moestissimo animo meo nec sic satisfactum, futura mihi prædixit,
à præteritis hunc in modum exordium sumens: Charissime fili, ausculta quæ iam di-
cturus sum tibi. Gratias ago Deo, quod ille omnia peccata, quæ ab incunte ætate
commisisti, iam diem est, exceptis illis, quæ in Abbatem meum admisi. Semper enim
expectavi diem illum, rogans Dominum, nè eorum ultionem in futurum seruaret. Et
nunc

nunc persuadeo mihi me ab illo exaudiri, quandoquidem quæ in eum peccavi, ea iam antè recepi. Tibi autem scias non simplicia, sed decupla redditum iri. Sed esto vir fortis & patiens, ut ea possis comiter & moderatè tolerare. Hæc lachrymans dixit: mox deosculans caput meum, Domino me cõmendavit. Et tu Domine Deus omnipotens Cæsario presbytero, mihi plusquam centuplicia reddenti, propitius parce & ignosce, & si qua ferenda supersunt propter peccata mea, ea clementer auerte.

Futura prædicat ianctus Odo.

Erant in monasterio nostro duo fratres, quos hîc nominare non libet, qui cum gravissimò essent affecti morbo, crebrò beatum virum rogitabant, ut medici opera ipsos vti pateretur, planè persuasi, se curatum iri. Tum ille non ferens importunitatem illorum, assensit ut medicum adhiberent: prius tamen hunc in modum eos alloquens: Vidi quandoquæ fratrem eiusmodi vulnere affectum, quo vos nunc cruciamini: sed prius ille excessit è vita, quam curari posset. Verùm fratres isti nihil sibi metuentes, medicum accersunt: sed post benè multos cruciatus vulnus curatum non est. Noui alium fratrem, qui tempore conuersionis suæ, ut superioris vitæ errata lachrymis expiaret, alia studia & exercitia postponens, nocte ac die orationi, compunctioni & lachrymis vacabat. Sciscitanti patri peritissimo, cur cum alijs ad docendum vel discendum prætor non esset, rem, ut erat, exposuit, simul orans, ut eius bona venia liceret sibi sic pergere, ut cœpisset: non ignorans ex Regulæ institutione, quod sine patris spiritualis permissione monachus agit, id præsumptioni deputandum & vanæ gloriæ, non mercedi. Ait autem ei pater noster: Præstat aliquandiu hoc te spiritu desitui, quàm animum tuum inanis gloriæ stimulis fauciari. Confestim ablata est fratri illa compunctionis gratia, & vix post menses sex, orans patrem nostrum, eam potuit recuperare. Habebant beati viri verba singulare quoddam grauitatis pondus, nec frustra promebat sermonem vir spiritus sancto plenus.

Cap. 4.

Non placet Deo, quod sit contra obedientiam.

Regulæ Cap. 49.

Ante dies aliquot fratribus nostris & alijs, qui tum nobiscum erant, Iohânes Nolanus vrbis Episcopus retulit, se ante hoc trienniũ bis adijisse Romam, nec sui confirmationem impetrare potuisse, aduersarijs eius id impediens. Interea patrem Odonem orandi causa petiisse Garganum: visoque ipso, rogasse, quid ita mœstus esset. Se verò indicasse ei mortis causam, & quòd propemodum omni spe ablata, puderet ipsum tertio Romam proficisci. Tum verò illum dixisse, ut iret securus Romam, nec dubitaret, se voto positurum suo. Percepta itaque eius benedictione, se Romam venisse, & intra dies quindecim obtinuisse, quod volebat.

Cap. 5.

Prædicat de Odone Nolanæ ciuitatis Episcopo suam à Papa confirmationem.

Per idem tempus, cogente monasterij nostri necessitate, missus sum Neapolim. Comparatis illic rebus necessarijs, nauigio Romam profectus sum. Cumque ad Portuensem urbem appulsemus, viri nobiles, qui pridè eius dici Roma venerant, me exceperunt. Percontante me ex illis de patre nostro Odone, illi, tanquam de nouo sibi amico gratulantes, inter alia me absente hæc eum gessisse commemorabant. Mense Augusto, aiebant, huius anni, ipsis ferijs assumptæ in cælos beatissimæ Virginis Mariæ, fuit vir beatus in monasterio Auentino. Rogatus autem ab Abbate Balduino, ut ob amorem sanctissimæ matris Dei illo die Missam celebraret, & suis manibus corpus & sanguinem Domini ipsis porrigeret, dixit se hoc facere non posse. At tamen illis non cessantibus id vrgere, tandem assensit inuitus: intrat in ecclesiam, sed cum paulisper oratum esset, rursus egreditur. Volentibus illis retinere eum, Obsecro, inquit, abire me patiamini. Duo enim fratres mei extremas ducunt horas, ad quos mihi properandum est, nè me absente exeant è corpore. moxque subiungit: En ad portam monasterij adest, qui me ire compellat. Necdum hæc locutus erat, & ad eum quem dixerat. Cum autem ad S. Paulum venisset, pro fratre Benedicto Missam celebravit, eique Eucharistiam viaticum præbuit: atque ille Domino spiritum reddidit. Alter frater Gilbertus fuit, meus consobrinus, qui octauo die Benedictum secutus est. Sed iam ad maiora veniamus.

Cap. 6.

Duorum fratrum periculum absens diuinitus cognoscit.

Memnisse vos velim fratres, quid superiori anno peregrinus ille, qui se de patris nostri familia esse dicebat, pergebatque ire Hierosolymam, vobis audientibus de eodem patre bis terque narrauerit. Aiebat ille, nepotem beati Odonis, necdum salutaribus vndis expiatum, vnà cum nutrice eius à Nortmannis tum, cum Turonensium vastarent fines, captum fuisse. Cumque id peruenisset ad aures beati patris, qui tum apud Turones erat, mox eum iussit deprecatum Dominum, nec prius cessasse, quam cognouisset puerum liberatum. Non est autem putandum, plus ei doluisse captiuitatem nepotis, quam ceterorum: sed ita potius existimandum, grauissimè eum crucia-

Cap. 7.

Efficacia precu eius.

IRIUS
 1000
 1000
 RV III
 5

tum fuisse, quod vereretur, ne puer sine baptismi gratia aliquo casu moreretur. Sed hic præmittenda non sunt ea, quæ pueri nutrix dixit: nempe locum illum, ad quem captiui abduci fuerant, ultra fluuium quendam fuisse, quem quidem ob eius profunditatem nemo nisi vel nauigio, vel natatu transmittere posset. Cum autem ipsa in eodem periculo versaretur, diuino instinctu permotâ se fuisse, vt arrepto puero abiret, idque se fecisse, tantaque securitate per medios transisse hostium cuneos, vt non modo nemo eam retineret, sed nec interrogaret quisquam, quorsum abire vellet. Deinde per profundum illud flumen siccis transisse vestigijs, & tam longinquum iter tribus confecisse diebus, nullamque interim neque famem, neque sitim sensisse, donec Turrones venisset. Cuius autem meritis id factum sit, satis inde potest aduerit, quod beatus Odo mox vt accepit puerum, eum baptizandum curauit: ac deinde sublati in cælum oculis, rogauit Dominum, vt illius animam ad se euocaret: quod quidem tri-duo post factum est. Eius verò pueri pater monachus effectus est. Quæ iam dicturus sum, ea ipse beatus Odo narrauit, non tamen seipsum nominans, sed significare volens, è quibus periculis Dominus eum liberasset.

Baptizato puero precibus suis obtinet e vita excessum.

Cap. 8.

Cum aliquando Rhodanum fluuium traiceret cum optimatibus regionis illius, quidam equus rabie incitatus, alium calcibus cædere voluit, sed ictum tabula manibus excepit: accepit autem foramen nauis, per quod tanta aquæ copia se intulit in illam, vt ad summum vsque completa videretur: nec tamen prius merfa est, quam ad viciniorem ripam ventum esset. Tum verò pater Odo in nauis permansit, donec omnes in terram egressi essent. Ad extremum etiam ipse exiit è nauis, & illa aquarum pondere pressa est. Qua ex re, cuius meriti ille fuerit, perspicue licet animaduerti, quippe qui suis id precibus obtinuerit, quod olim Petrus & Paulus, itemque Benedictus. Eodem tempore Romam ille venit orationis gratia: sed non multo post, dum in patriam reuertitur, in Alpibus nimia densitate niuium, quæ illo loco nunquam defuit, iter eius retardatum est. Porro apud locum illum degit quoddam hominum genus, quos * Marrones vocant. Ij accepta mercede, duces se illi itineris præbuerunt, sicut & alij solent. neque enim hyberno tempore quisquam aliter Alpes illas transcendere potest. Sed priusquam sol occumberet, dies in noctem versus est nimia niuis copia. Illis autem proficiscentibus, vt tetrum & periculosum locum excederent, equus quo sedebat beatus Odo, repente cum illo ferebatur in horrendum precipitium. Sub ipso casu ambas manus vir sanctus ad cælum sustulit, moxque brachijs suis sentit se complexum arboris ramum, à quo tantisper pependit, donec comites, qui præcesserant, eius clamoribus reuocati, eum ad se retraherent. Statim autem ramus ille disparuit. neque enim ibi arbor vlla reperitur. Equus verò ab omnium oculis ablatu est.

Cap. 9.

Cum autem pacis inter Reges & principes componendæ, & monasterium reformatorum incredibili arderet studio & amore, atque ea causa huc illucque discurreret, crebroque esset in itinere, non raro latrones ei insidias compararunt. Accidit quadoque, vt quadraginta in eum irruerent: sed vt vidit eum fratresque comites eius Hagmon, qui erat alijs insignior, aduertitque illos sine intermissione psalmos depromere, corde compunctus, ait ad socios: Nunquam ego me memini tales vidisse viros, nec puto alibi viros esse. Missos itaque illos faciamus. Neque verò sine periculo nostro nocere eis poterimus, quandoquidem habent apud se strenuum militem. Illis contra asserentibus, se militem illum lanceis confodere, cæteros spoliatos dimittere velle: ille respondit: Prius ergo in me vertatis arma vestra. Nam quoad ego superstes ero, nihil istis facietis mali. Atque ita relictis illis, abierunt. Ille autem latro, qui eos defendit, secutus patre Odonem, egit poenitentiam, & deinceps à latrocinijs abstinuit, quod quidem nos non frustra euenisse putamus. Tanta enim gratia spiritus ille, cui in hærebatur, eum impleuerat, vt iucunditate sua non solum lætis, sed etiam moerentibus animi hilaritatem afferret, sempiternæque exultationis participes eos efficeret. Lingua eius, vt habet scriptura, lignum vitæ erat, & lingua placabilis, ac dulcedo mellis. Fauus distillans labia eius, & lex prudentiæ in sermonibus illius. Aliquando iter eo agente per latronum fines, quidam ex eis ætate iuuenis, simulatque vultum eius amabilem & serenum intuitus est, corde compunctus, ad eius pedes corruit, demissa voce obsecrans, vt ipsius misereretur. Cum autem rogaret vir beatus, quid vellet, in monasterium se recipi petijt. Rursus interrogante beato Odone, num quis in illa parocia ipsius notitiam haberet, ille respondet cunctis se nobilibus & nequam hominibus notum

Prou. 15. Cant. 4.

Latro infamis, coopto, notatur.

S U

notum esse. Tum Odo ad illum: Abi, inquit, iam, & crās reuertere ad me cum vno ex primarijs huius loci viris. Eccit ille, vt iussus erat, & postridi virum nobilem secum adducēs, venit ad virum Dei. Ille mox sciscitatur ex nobili, quæ iuuenis, vita & mores essent. Respondet nobilis, latronem esse in primis insignem. Horratur igitur vir prudens iuuenem, vt prius corrigat mores suos, ac deinde monachus fiat. At ille: Si tu pater, inquit, hodiè me abijcis, ego rectà eo in perditionem: porrò animam meam Deus à te requirer. Tum verò misericordia motus vir pius, iubet eum præcedere ad monasteriū. Ibi postea aliquandiū probatus, vt sit in monasterijs, tandem monachus effectus est, & cellario obedire iussus. Cumque idiota esset, & obedientiæ labor, & studium literarum ei iniūctum est. In vtroque verò tam ille se strenuum & impigrum exhibuit, vt altera manu seruiret cellario fratri, altera ferret Psalterum. Sed non multo post Dominus eum ad se euocauit. Vbi autem ad extrema ventum est, beatum Odonem orauit, vt ipsum inuideret, volens illi soli loqui. Venit ad eum vir sanctus, perquirat, num sibi alicuius, postquam monachus factus est, peccati conscius sit. Respondet ille: Tunicam meam nudo cuidam, te ignorante, mea culpa dedi, & funem

Ingrēditur monasteriū

Eccē tibi ex latrōe egrēgiū monachum.

Maria Virgo mater misericordis ab Odone appellatur.

Cap. 10.

Regulæ cap. 5.

Præclarum sanè miraculum.

Cap. 11.

Non vulgare miraculū

Ante hoc triennium nobis Romæ apud S. Paulum agentibus, Abbas Balduinus rogauit eum, vt vitam beatisimi Martini Episcopi, quam Sulpitius in Galli & Posthumiani Dialogo scribit, quibusdam scholijs illustraret. Paruit ilicò vir sanctus, & accito fratre Othecario, operi manum admoit. Intēum dum sunt in opere, pulsatur campana hora vespertina. Mox illi, vt habet Regula, relicti illis, quæ in manibus habebāt, ad ecclesiam properant, relicto codice aperto in loco illo, vbi confederant: Erat autem tum hyems. Eadē nocte tanta vis imbrum è cælo ruit, vt omnes monasterij officinæ implerentur. Porò locus ille, in quo codex ab eis relictus erat, ita situs est, vt aqua, quæ ex aliquot vicinis rēdis labitur, instar torrentis in eum deciderat. Mansit itaque apertus codex, fluxerunt aquæ illa nocte copiosissimæ, & quauis eodis abluerent margines, scripturam ipsam attingere ausæ non fuere. Manè coram omnibus exhibitus est liber, stupebant fratres nihil esse læsum à pluuia, sed vir sanctus mira prudentia vius: Quid admiramini, inquit, fratres? Non dubitetis, aquam non fuisse ausam attingere sancti Martini vitam. Dicebat autem id ore iucundo. Quidam tum frater, vt erat promptulus ad loquendum, arrepto codice, Intuemini, inquit, & videte, quàm vetulus est hic liber & à tinea exelus, & vsque ad eò nunc humefactus, vt planè squalidus videatur. Er ecce pater noster dicit, eum dudum lotum, nunc aquam attingere formidasse. Tum verò verecundus pater: Tace, inquit, nec sic loqui pergas. Non est enim facilè Martini similis, cuius laus apud gentes omnes celebretur. Ità vir sanctus, quæ eius causa fecerat Dominus, in sancti Martini laudem rerulit.

Per idem tempus Albericus princeps contulit nobis monasterium S. Eliæ, cuius beatus Gregorius in Dialogo meminit. Cùm sit autem durum, vt idem beatus Gregorius ait, in mēte veteri noua meditari, monachos, quos illic inuenimus, ab esu carniū retrahere non potuimus. Constituit autem ibidē pater noster Præpositum, vnum è fratribus nostris, Theodardum nomine. Is vt vidit, se virtute & sanctitate ab illo vitio eos reuocare non posse, cœpit in finitimis regionibus pisces emere, vt vel sic eorum factisaceret voluntati. Iam enim penitus defecerant equi, quos ei pater Odo reliquerat, huè illucque discurrentes. Eam verò illorum improbitatem, suumque laborem Præpositus patri nostro identidē significauit. Illo igitur Dominū deprecante, vallis, cui monasterium præminet, non ita procul coniunctis inter se collibus ita conclusa est, vt exiguo torrenti per eam mananti, aditus præcluderetur. Inde igitur paulatim magna aquarum collecta vis lacum effecit, nec deinceps opus fuit

IRIUS
 OBER
 NOBER
 RVIII
 5

Prapostro pisces emere, lacu illo eos suppeditante. Cui verò id tribuendum esset, quidam imperiti homines minimè aduerterunt, quòd eas preces, quas ea causa beatus Odo ad Dominum fuderat, auribus suis non percepissent, non attendentes illud Psalmodiographi: Desiderium pauperum exaudiuit Dominus, præparationem cordis eorum audiuit auris tua: itemque illud: Voluntatem timentium se faciet, & deprecationem eorum exaudiet.

Psal. 9.
Psal. 144.

Cap. 12.

Nam huius simile quiddam pridem fecerat, cum in Gallijs esset in monasterio sancti Benedicti: quod eò nos certius referimus, quòd ex ipso id didicerimus. Sed prius bona fide dicendum est, quemadmodum monasterium illud ipse acceperit. Post eam persecutionem, quæ facta est in Gallijs sub Nortmundo sæuissimo Nortmannorum Rege, fratres eius monasterij, ob hostium metum huc illucq; dispersi, in illud reueri sunt: sed, quod sine dolore animi dicere non possumus, locum illum sanctissimum iunctis quidem corporibus, sed dissectis animis, occupabant. Cum autè quandoque in monasterio residerent, & inter se corrixarentur, quidam ab eis confecto negotio, quod ei ex obedientia exequendum erat, domum reuertens, ante fores monasterij obuium habuit sanctum Benedictum, qui sic ei dixit: Denuncies fratribus, quandoquidem me non sinit quiescere, me iam hinc recedere, nec huc reuerfurum esse, donec ex Aquitania quendam adducam virum, qui sit secundum cor meum. Frater autem volente interrogare, quis esset, Ego sum, inquit ille, Benedictus. Itaque frater ille properè hæc indicauit fratribus: sed miseri illi, tanto orbatu patre, non se de derunt mentis & precibus, quibus non rarò minæ præpotētis Dei auerti solent: sed ascensu equis, passim eum inquirere cœperunt, ut inuentum vel vi, vel precibus reuocarent.

S. Benedictus apparet cuiusdam.

S U

Sed cum illum non inuenirent, fratrem, qui hæc dixerat, perpetuò ludibrio habuere. Per id tempus Helisardus Comes illustris, qui nunc monachus est, audiens infamem illorum monachorum vitam, Abbatiam illam à Rodulpho Francorum Rege petiit & impetrauit, patrique nostro Odoni tradidit. Deinde adiunctis sibi duobus Comitibus, & Episcopis, cum eodem patre Odone ad illud monasterium venit. Sed ubi illi monachi illi perceperunt, correptis armis, alij in ædificiorum tecta se recipiunt, tantum hostes suos lapidibus & telis eos depulsuri: alij muniti clypeis & accincti gladijs, monasterij aditum obseruant, aiuntque se potius mortè oppetituros, quam aut eos patiatur ingredi, aut alterius instituti Abbatem admittant. Interim ad se redeunt, En videmus, inquit, quid nobis minatus sit pater Benedictus. Eheu cur non credidimus fratri nostro? Videmus iam fieri, quod ille fore prædixit. An non hic est Odo ille Aquitanus, quem sæpè suspicati sumus eum esse, quæ beatus Benedictus dixerat? Eheu cur non vltro illum nos inuitauimus? Hæc cum dicerent, nihilominus pergebat inuenire viam, qua illos repellerent. Erat inter eos frater quidam, Vulfaldus nomine, annis iuuenis, sed bona indole. Per eum crebro inter vtrosq; discurrentem, quædam Romana priuilegia & edicta regalia patri Odoni miserunt, quibus cautum erat, ne quis alterius congregationis vllò vnquam tempore Prioris officio illic fungeretur. Et autem dixit beatus Odo, se pacificum venire, neminem lædere, nulli nocere velle, sed tantum ad Regulæ præscriptum corrigere constituisse, si qua emendatione habeant opus. Et his quidem & consimilibus verbis beatus vir eorum animos per intermunicios assidue permulcebat: sed cum viderent illi nihil se suis conatibus efficere, ad alia se vertunt: modò ad Regem prouocant, modò Odoni necem minantur. Atque hunc in modum tridui tempus exactum est.

Floriacenses monachi nolunt S. Odonem sibi præfici.

Cap. 13.

Tandem vir sanctus, nobis inscientibus, ascenso a fello suo properè contendit ad illud monasterium. Episcopi verò & Comites cum suis eum insecuti, clamitant post eum: Quò abis, pater? Vis ne in mortem ruere? Cernis ne paratos illos esse ad necem tibi afferendam? Quo puncto temporis ad eos perueneris, eo ipso morieris. Iræ de tuo interitu illis gaudium, nobis luctum exitialem allaturus es? Quicquid autem illi vociferarentur, ille retineri non potuit. Sed sicut scriptum est, iustus quasi leo confidens, atque terrore erit: pergebat constanti animo. Mira profecto dicturus sum. Vbi propius ad illos accessit, & agnitus ab illis est, qui eum antea nouerant, adeò repente mutati sunt, ut non immeritò de illis dici posset: Hæc mutatio dexteræ excessi. Videre tum licebat eos projectis armis, oculis ei occurrere obuiam, atque eius vestigia complecti. Quæ res nobis omnibus incredibilem lætitiã attulit. Et ne sim longior, Monachi illi Odonem sibi patrem accipiunt, cæteri domum proficiscuntur. Postea verò cœpit eos hortari vir sanctus, ut à carnibus abstinerent, studerent parsimoniam, nihil

Prou. 28. Repetere mutati, cum libenter recipiunt. Psal. 76.

cecu

cen proprium possiderent: si quid apud se clām haberent, id instār Apostolorum & credentium. coram omnibus à se reijcerent. Sed quia illi res monasterij non in comune possederant, sed pro suo arbitratu inter se parriterant, sibiq; eas priuatim vendicārant, vt viderunt id sibi deinceps mini mē permissum iri, maluerunt amicis & fautoribus, immò hostibus & profligatoribus, hactenus iniuste possessā prāter ius fasq; elargiri, quā ad Canonis monastici prāscriptionem ijs renunciare. Quibus autem renunciānt, ea cum illis, quæ Abbas Odo artulerat, in victum infumere nitebantur, vt absumptis omnibus, vel inuitus eis carniū vsum permittere cogeretur. Itaque perpetuò expetebant pisces. Porrò pius ille vir libenter eis suppeditabat omnia, vt ab illo vno eos cohiberet. Atque itā factum est, vt ille largiendo, atq; illi comedendo penē omnia consumerent. Instabat interim pater noster, fide intrepidus, spe securus, charitate inuictus, nihil hāsītans, secundū illam Domini pollicitationem, quò d primū quarentibus regnum Dei omnia adijcerentur, se haudquaquā derelictū iri.

Matt. 6.

Obserua q̄ sint sanctis cognita res nostrę, quā tūq; possint prestare hominibus.

Interea dum hæc sunt, beatus Benedictus cuidam fratri in visione apparet, inter alia iubet eum dicere patri Odoni, vt ob pecuniā defectum nihil trepidet, nec pro obtinendis rebus necessarijs anxius sit: se crastino die missurū ei solidos centum, & altera hebdomada tantam diuersarum rerum copiam, vt in multum tempus fratrum vibus sufficere queant. quod quidem itā factum est. Permulti verò ex circūvicinis regionibus ad beatissimum patrem Odonem cōfluentes, eius magisterio freti, suavis obediētīæ iter completi cōperunt, vt postea calum scandere mererentur. Intantum enim fama sanctitatis eius increuit, vt non modò laici & canonici ad eum se adiungerent, sed etiam Episcopi, relictis sedibus suis, eius monasterium peterent, vitamq; monasticam cōsecrarentur. Cernere tum licuit, locum illum tanquā euulsis sentibus, nouas proferre fruges, & velut ex aræ tritura, crebris verborum flagellis pulsatos, excullis vitiorum paleis, purum in horrea Domini frumentum inferre.

Cap. 14.

Idē rursus etiam hic obserua.

Cū aliquando vir sanctus in alio hereret monasterio, die festo beati Benedicti appropinquante, ad hoc voluit reuerti cœnobium, vt apud illum sacrum corpus nocturnas vigilas religiosè ac piè celebraret. Noctē verò illa, quæ eius solennem præcellit diem, ante lucis ortum matutinæ laudes cantabantur. Quidam autem è fratribus, noctis vigilijs fatigatus, non nihil quiescere voluit. Apparuitq; ei beatus Benedictus, & cum se ei indicasset, Abi, inquit, dic fratribus, me hac nocte cum eis esse non potuisse: reuera autem hodiè me illis ad futurum. Ait autē frater: Et vbi hodiè fuisti domine? In Britannia, inquit ille. Et frater: Quidnam, ait, illic fecisti? Respondit beatus Benedictus: Frater Liffredus, animi superbia elatus, hoc relicto monasterio, traiecit in Britanniam: vbi hac nocte mortuus, dæmonibus prædæ fuit. Sed me cum illis configente, coacti sunt illum relinquere. Id verò fratre summoperè admirante, beatus Benedictus adiūxit: Si hæc res vsque ad eò tibi admirationi est, nō ueris pro certo, ab eo tempore, quo hoc conditū est monasterium, quotquot hīc fratres è vita decesserunt, eos omnes requie sempiterna perfrui. Tum porrò frater ad eum: Quandoquidem, inquit, mi domine hodiè nobiscum te fore dixisti, fac nos (quæso) certiores, qua hora venturus sis, vt tibi honorificè occurramus. Respondit ille: Ego verò tale fratribus signum exhibeo, vt me præsentem adesse nemo possit ambigere. Rursus dicente fratre, Ecquonam apparatu talem excipiemus patrem, aut quænam officia, quem ve cultum tribuemus tibi? sanctus pater respondit: Si lautiores epulæ sollicitos vos habent, piscium vobis copia suppetit. At fratre illud negante: Dicatur, inquit ille, piscatoribus, nē ad Ligerim piscatum eant, sed ad monasterij plaudem. His dictis, expetitur frater, & cū loquendi ad esset tempus, omnia quæ audierat, fratribus indicauit. Certi ergò de tanti patris aduentu, admonente illos beato Odone, studebant singuli de suo pectore spiritalia ei munera offerre. Atque itā factum est, vt diem illum hymnis & orationibus exigerēt. Porrò famuli, qui piscatum ierant, non ad plaudem, vt iussi erant, sed ad Ligerim abiēre: quorū temeritas id habuit præmij, vt ad tertiam ferè horam multo labore nihil possent capere. Reuersi igitur ad monasterium, sciscitantibus alijs, cur vacui redirent, præ pudore non fuere ausi suā fateri inobediētiam: sed quod ore illi promere nolebant, facies rubore suffusa faciliè prodebant. Itaque oconomus, Noui, inquit, temeritatem vestram: sed vel nūc ad paludem abite ocyūs. Eunt quamprimū, tantamq; piscium vim repente compræhendunt, vt penè nullus ambigeret, eum, qui coturnices olim in deserto populo Israëlitico suppeditauit, etiam in paludem illam pisces immisisse. Tanta enim illic piscium copia est, vt nūquā desinat,

Exod. 16. Num. 11.

IRIUS
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

Res admira-
randa san-

defint, qui capiantur. Atque ita factum est, ut palus, quæ prius ranas edere solebat, deinceps piscibus abundaret. Hoc verò miraculum beatus Odo in libro illo, quem de translatione sancti Benedicti scripsit, luculenter commemorat.

Cap. 15.

Ad hanc autem beatissimi Benedicti solennitatem ex locis propinquis multi convenere, & in ipsa visitationem & adventum beati Benedicti. Iussit verò sanctus pater noster Odo, ut ante Missam nulli ex eis cibus præberetur. Postquam sacrificij tempus advenit, omnes in templum ingressi sunt. Tanta est enim illius amplitudo, ut nullus cogeretur manere foris. Cum autem caneretur hymnus Angelicus, Gloria in excelsis Deo, magno quodam fragore templi fores subito concussæ sunt, & mox referatæ,

Nota lector
quæ sit san-
ctorum po-
restas.

ita ut omnes ingenti horrore correpti, retrò respectarent. Sub illo autem fragore morbi omnes, qui illic erant, curati sunt, & lampades ecclesiæ omnes accensæ sunt. Tum verò perspicue cognoverunt omnes beatum Benedictum, sicuti ipse dixerat, eò advenisse. Tanta autem omnium pietate & devotione perfusi sunt, ut præ immenso gaudio non possent erumpentes cohibere lachrymas. Nomina fratrum illorum, quibus hæc reuelata fuere, mihi pater Odo indicare noluit: quo fit, ut dubium sit, num ipse, vel alius eas viderit visiones.

Cap. 16.

Postquam autem adventavit tempus illud, quo erat ad æternam perducendus requiem, & pro rectè factis suis mercedem recepturus, Romæ manentem acuta eaque perpetua corripit febris, membra dolore franguntur, frigidus ignis ipsas cum caribus medullas absumit, diuersaque perpeffionum genera in vno eodemque homine adeo tumultuantur, ut magno essent argumento, eum iam iamq; à Domino accitum iri. Et ille vir sanctus sic se affectum sentiens, toto pectore nihil cupit aliud, quam dissolui, & esse cum Christo, Apostolum imitans. Percurrerat iam sanctorum laborum certamen, & totius virtutis cursum egregium compleverat, ut non immeritò confideret diuinæ benignitatis gratia in cælis repositâ sibi esse iustitiæ coronam. Sed cum interim de sua vocatione hæreret, cupidus admodum fuit Martini sui, orationis gratia, prius inuisendi, & ei extremum spiritum cum corporis fauilla cõmendandi. Ab ipsis enim incunabilis eximium quandam erga illum amorè conceperat. Nec defuit pijs votis beati viri diuina clementia. Sequenti nocte vidit virum quandam præstanti forma, auditque in visione eum talia sibi dicentem: Iam quidem, o sancta & Deo dilecta anima, instat tempus vocationis & dissolutionis tuæ: sed Martinus retinet te precibus suis, utque possis redire in patriam, vires subministrat. Cum autè eò perueneris, mox tibi vita pro morte, & beata electorum societas pro laboribus tuis à Christo donabitur. Visionem illam non dubiam efficiunt signa mox sequentia. Aegritudo corporis fit remissior, salus accelerata redit. Dat igitur se itineri quantum molestus, corpusque ætate graue & præmortuū negligens, duos exantlat labores pro beatissimi Martini amore, tanto iam in spiritali obsequio deuotior, quanto de præmio securior.

Cap. 17.

Tandem post multas itineris difficultates venit Turones, imminente iam beati antistitis Martini celebritate. Gemina tunc vrbi illi importata lætitia est, tum ex annua beati Martini solennitate, tum ex diu optata Odonis patris præsentia, cunctis gratissima. In ea autem celebritate beatus Odo quam pius & deuotus fuerit, quas preces beato Martino lachrymis permixtas obtulerit, quæ contriti cordis sacrificia tanquam hostia viuens, in salutaris illa ara immolaret, nos ob virium imbecillitatem pro dignitate explicare non valemus. De sua enim vocatione sollicitus, animo erat ad Deum suspensio, & labentium rerum immemor, puro mentis intuitu sola caelestia contemplabatur. Atque eum in modum totam illam diem tranfigens, cum videret se differri ab expectata è corpore emigratione, angi animo cœpit. Ecce autem quarto inde die febris redit. Tum verò ille tanquam iam voti compos, de Dei misericordia fit securus. Et quantum corporis deficerent vires,

Sed mens læta Deum cernit, suspirat, anhelat.

Vltima vox resonat, Tu Christe parce redemptis.

Martinum ingeminat, Martinum suspicit, orat.

Porrò monachos vndique aduolantes, & acerbissimè suam defolationem deplorantes, sermonibus instruit, precibus Deo commendat, impertit benedictione, ipsaque non sine lachrymis vltimum Vale dicit. Decimoquarto Calendas Decembris, in quem diem etiam incidit octauus Martinianæ celebritatis, cum sacrosancta Eucharistia prius sese communijset, beatus ille spiritus, corruptibilis carnis vinculis abso-

Munit^o Eu-
charistia, ad
Christum ab-

absolutus, liberabit ad superos, & beatissimo Martino duce creditorum sibi talentorum fructum multiplicem fideliter representat. Atque illic premia amplissima recipiens, sanctorum coetibus admixtus, beatae immortalitatis splendet candore: Præstante Domino nostro Iesu Christo, qui viuit & regnat in secula seculorum, Amen.

F. LAVR. SVRIVS CANDIDO LECTORI.

IN hac beati Odonis Vita quædam reddidimus aliquanto breuius, nonnulla paraphrasticos: paucis locis obscurioribus lucem aliquam afferre conati sumus: sic tamen, vt nusquam à veritate historię desistere voluerimus. Vnicum exemplar habuimus manuscriptum, idque aliquot locis non admodum bene scriptum.

DE SANCTO BARLAAM MARTYRE
HOMILIA BEATI BASILII MAGNI, VT

extat 1. Tomo Operum eius.

PRIMUM quidem Sanctorum mors planctu ac lachrymis cohonestabatur. Vehementer, mortuum Iacob, defleuit Ioseph: & Moïsis mortem, Iudæi haud vulgariter planxerunt. Samuelem quoque multis lachrymis ornauerunt. Nunc verò, morientibus Sanctis, exultamus. Tristitiam nanque post Crucem Domini immutata est natura. Iam non amplius Sanctorum obitus lamentationibus prosequimur, sed tripudijs diuinis circum ipsorum sepulcra veluti choreas ducimus. Somnus autem iustus est mors, immò magis migratio ad vitam meliorem.

Non Ebr. 12.
Gen. 50.
Deut. 34.
1. Reg. 25.

Iustus mors
somnia est.

Hinc est, quòd martyres exultant, dum trucidantur. Nam desiderium felicioris vitæ, iugulationis dolorem extinguit, & emortuum reddit. Pericula non respicit martyr, coronas respicit: plagas non horret, sed præmia numerat. Non videt lictores infernè flagellantes, sed Angelos supernè lætis omnibus acclamantes imaginatur: non spectat ad temporaria pericula, sed ad præmiorum æternitatem. Splendidum & à nobis iam arrhabonem assequitur, dum diuinis acclamationibus ipsi applauditur ab omnibus, & innumeros victos è sepulcris conuertit & attrahit.

Hoc ipsum sanè hodiè forti ac strenuo Barlaam vsu venit. Insonuit enim bellica martyris tuba, & armatos pietatis milites, vt videtis, collegit. Athleta Christo adherens prædicatus est, & statim excitatum est ecclesiæ theatrum. Et quemadmodum fidelium Dominus dixit, Qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, viuet: mortuus est fortis Barlaam, & applaudit illi panegyris. In sepulcro consumptus est, & ad conuinium aduocat. Nunc tempus est, vt exclamatis: Vbi est sapiens? vbi scriba? vbi disceptor seculi huius? Agrestis homo insuperabilem nobis hodiè pietatis exhibet doctrinam: quem Tyrannus rapuit quidem, veluti facilem prædam ac venationem nactus, postea verò insuperabilem militem sensit: quem tanquam insana ac delira loquentem risit, mox verò angelica virtute strenuum horruit. Mores enim hominis non fuerunt cum organo linguæ barbari, nec ratio cum syllabis claudicare visa est. Sed erat alter Paulus, cum Paulo dicens: Etiamsi sermone sum rudis, non tamen scientia. Torpebant iam flagellando lictores, martyr verò robustior inueniebatur. Lacerantium manus eneruabatur, verum mens lacerati haudquaquam fledebatur. Nervorum harmonias iam flagra remiserant, ac fidei vigor vehemētius stringebatur. Perfossa latera absuuebantur, mentis verò philosophia florebat. Maior carnis ipsius portio emortua erat: at ipse martyr, quasi nondum inito certamine, firmus erat. Nam quandò pietatis amor animum hominis præoccupat, quodeunque illi pugnarum genus ridiculum reddit: & quotquot illum desideratæ rei gratia conuellunt, delectant magis, quam consternant. Testis mihi est, affectus ille ac desiderium Apostolorum, vnde Iudæorum ipsi aliquandò flagella iucunda reddita sunt. Abibant enim, inquit, gaudentes à conspectu concilij, quòd digni habiti essent, qui pro nomine Iesu contumeliam paterentur.

Iohan. 11.

1. Cor. 4.

4. Cor. 11.

Flagellis et dicitur S. Barlaam.

Vis diuini amoris.

Act. 5.

Talis

IRIUS

ber
ober
RVIII
5